

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı

6 Kasım 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Komisyonun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine CHP Grubunca yapılan itirazlara ve Sayıştay Başkanlığının Sayıştay raporlarının hazırlanması ve kesinleşmesi süreçleri ile 2017 yılı raporlarının farklı bir format ve içerikte gönderilmesiyle ilgili bilgi notuna ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Komisyonun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine yapılan itirazların görüşmelerinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, KİT'ler için TBMM'ye verilen yetkiyi kullandıklarına ilişkin açıklaması

2.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, amaçlarının KİT'leri yargılamak olmadığına, şirketlerin mevcut yapılarıyla ilgili eleştirilerinin olduğuna ilişkin açıklaması

IV.-KONU

A)GÖRÜŞMELELER

1.-Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

2.- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

3.- Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

1'inci Toplantı

6 Kasım 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM KİT Komisyonu saat 11.05'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş,

Komisyonun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine CHP Grubunca yapılan itirazlara ve Sayıştay Başkanlığının Sayıştay raporlarının hazırlanması ve kesinleşmesi süreçleri ile 2017 yılı raporlarının farklı bir format ve içerikte gönderilmesiyle ilgili bilgi notuna,

Komisyonun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine yapılan itirazların görüşmelerinde uygulanacak usul ve esaslara,

İzmir Milletvekili Atıla Sertel, KİT'ler için TBMM'ye verilen yetkiyi kullandıklarına,

Samsun Milletvekili Bedri Yaşar, amaçlarının KİT'leri yargılamak olmadığına, şirketlerin mevcut yapılarıyla ilgili eleştirilerinin olduğuna,

İlişkin açıklamada bulundu.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar,

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar,

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar,

Kabul edilmedi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 15.39'da toplantıya son verildi.

6 Kasım 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve bakanlıklarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

27'nci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı'nın 1'inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Komisyonun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine CHP Grubunca yapılan itirazlara ve Sayıştay Başkanlığının Sayıştay raporlarının hazırlanması ve kesinleşmesi süreçleri ile 2017 yılı raporlarının farklı bir format ve içerikte gönderilmesiyle ilgili bilgi notuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Bugünkü gündemimizde, Komisyonumuzun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazların görüşülmesi yer almaktadır.

Değerli üyelerimiz, öncelikle, bu toplantımızın diğer üst komisyon toplantılarımızdan farklı özellikleri olması nedeniyle, müsaadenizle, bazı açıklamalar yapmak istiyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, bildiğiniz üzere, Komisyonumuzun çalışmaları 3346 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir. Hatırlayacağımız üzere, denetim kapsamında bulunan kuruluşların 2015 ve 2016 yılları denetimleri Komisyonumuzun 10 Ocak 2019 tarihli 22'nci Birleşiminde tamamlanmıştı. 3346 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinin son fıkrası uyarınca, hazırlanan Komisyonumuzun 2011-2016 yıllarını kapsayan raporları kanunun aynı maddesi uyarınca bastırılarak 24 Şubat 2019 tarihinde milletvekillerine dağıtılmış, Cumhurbaşkanlığına gönderilmiş ve KİT Komisyonu "web" sayfasında yayımlanmıştır. Bu raporlara, 3346 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin ilk fıkrası uyarınca Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanlığı tarafından 8 Mart 2019 tarihinde itiraz edilmiştir. Yıl bazında 6 dilekçeyle yapılan itirazlarda toplam 6 kuruluşun 32 adet hesap dönemine itirazda bulunulmuştur. 31 Mart 2019 yerel seçimleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ara vermesi nedeniyle söz konusu itirazların görüşmelerine yapılamamış, Komisyon üyelerinin tam ve etkin katılımı sağlanmasını teminen yeni yasama yılında yapılmasının uygun olacağı kanaatine varılmıştır. İtiraz edilen 6 kuruluşun 32 hesap dönemine ait yıl bazlı 6 adet önergeyle itiraz edilen kuruluşların bu hususlara ait cevapları sizlere dağıtılmıştır.

Değerli üyelerimiz, sizlere dağıtılan bir diğer evrak, Sayıştay Başkanlığının, Sayıştay raporlarının hazırlanması ve kesinleşmesi süreçleriyle, 2017 yılı raporlarının farklı bir format ve içerikte gönderilmesiyle ilgili bilgi notudur. 2017 raporlarının önceki yıllardan farklı bir şekilde gelmesiyle ilgili Komisyon Başkanlığımıza yazılı ve sözlü başvurular olmuştur. Bu konuyla ilgili, ocak ayı içerisinde, alt komisyon toplantıları başlamadan hemen önce Sayıştay Başkanlığından kapsamlı bir brifing alacağımızı da şimdiden belirtmek istiyorum. Aynı toplantıda, alt komisyon çalışmaları hakkında Komisyon Başkanlığımızın da kapsamlı bir bilgilendirmesi olacağını şimdiden sizlerin bilgisine sunuyorum.

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Komisyonun 2011-2014 ve 2015-2016 raporlarının bazı bölümlerine yapılan itirazların görüşmelerinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, şimdi sizlere bu toplantının mahiyetiyle ilgili bilgi vermek istiyorum. Bugün yapacağımız toplantı, normal denetim toplantılarımızdan farklı bir özelliğe sahiptir. Bu toplantı, itiraza konu edilen kuruluşların hesap ve işlemleriyle değil, yapılan itirazların karara bağlanmasıyla ilgili bir toplantıdır. Bu çerçevede, 3346 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi gereği, kuruluşlarla ilgili sadece itiraz edilen hususlar görülecektir.

Toplantı usul açısından da kendine has bir özelliğe sahiptir. Şöyle ki: KİT Komisyonu raporlarına önceki yıllarda yapılan itirazlara bakıldığında, 1987 yılından bugüne kadar, yaklaşık otuz yıldır sadece 5 defa bu mekanizmanın kullanıldığı görülmektedir. Daha önceki örneklerde itiraz tek bir kuruluşun bir ya da iki hesap yılına yapılmıştır. Bugün ise önümüzde 6 itiraz dilekçesiyle 6 kuruluşun 32 hesap dönemine yapılan itirazlar yer almaktadır. Dolayısıyla bu toplantımız için bir usul ihdas edilmesi gerekmektedir.

Değerli üyelerimiz, söz konusu itiraz önerlerinde 5 kuruluşun tüm hesap yıllarına, diğer kuruluşun, TRT'nin ise iki hesap yılına itiraz edilmektedir. Önergeler incelendiğinde, kuruluşlara yapılan itirazların gerekçelerinin yıl bazında benzer nitelikte olduğu, hatta bazı kuruluşlarda bire bir aynı olduğu görülmektedir. 3346 sayılı Kanun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde, itiraz üzerine yapılacak KİT Komisyonu görüşmelerinin usulüne ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak, İç Tüzük'ün 35'inci maddesi komisyonların birbiriyle ilgili gördükleri kanun tekliflerini birleştirilerek görüşme yetkisi vermektedir. Uygulamada da kanun tekliflerini görüşen komisyonların bu yetkiyi sıklıkla kullandığı görülmektedir. Bu nedenle, İç Tüzük'ün bu hükmü de emsal alınarak görüşmeler şu şekilde yapılacaktır: Benzer mahiyetteki 6 itiraz önergesi birleştirilerek görülecektir. Görüşmeler kuruluş bazında yapılacaktır, birleştirilen önergelerin kuruluşlara dair itiraz edilen hususların cevapları sizlere dağıtıldığından ve zamanı da daha verimli kullanmak açısından okutulmayacaktır. Görüşmelerde her kuruluş üzerine bir üyeye en fazla on beş dakika söz verilecektir. Görüşmelerin tamamlanmasını müteakip itiraz edilen kuruluş ve hesap verilerine ilişkin oylamalar ayrı ayrı yapılacaktır.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, bu usuller doğrultusunda, ilan edilen program çerçevesinde görüşmelere başlayacağız. Görüşmelerde önce söz isteyen üyelere söz vereceğim, üyelerimize görüşmelerin sadece itiraz edilen hususlarda yapılacağını tekrar hatırlatmak istiyorum. Daha sonra gerekirse mevcut üst yönetim temsilcisine söz verdikten sonra oylama işlemine geçeceğiz. İtirazların oylamaları her kuruluşun her hesap yılına dair ayrı ayrı yapılacaktır.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, izah ettiğimiz çerçevede görüşmelerimize Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüyle başlıyoruz.

Öncelikle Atila Bey'in bir söz talebi var.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, KİT'ler için TBMM'ye verilen yetkiyi kullandıklarına ilişkin açıklaması

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, kıymetli üyeler; uzunca bir aradan sonra KİT Komisyonu olarak toplanmış bulunuyoruz. Sağlık içinde ve arkadaşlarımızın bu konuda kararlı bir biçimde Komisyonda bulunması çok önemli. Bu açıdan önümüzdeki dönemde ben bütün arkadaşlarımıza, ayrımsız iyi çalışmalar diliyorum.

Bizim yaptığımız görev burada bütün KİT'ler için, kanun gereği, Türkiye Büyük Millet Meclisine verdiği yetkiyi kullanmaktan ibaret. Bunun için de görevimizi yapmaya çalışıyoruz. Bu itirazlarımızın sonucunda arkadaşlarımız buradaki KİT Komisyonunu fazla yormadan niye itiraz ettiğimizi ve hangi donelerle itiraz ettiğimizi açıklayacaklardır her bir arkadaşımız. Sayın Başkanla da önceki gün zaten görüştük. Burada önemli olan bütün kurumların doğru yönetilmesi ve millet adına şeffaf ve açık olması ve hesap verebilir nitelikte olmasıdır. Bundan sonra alt komisyonlarda da birlikte olacağız, toplantılar yapacağız. Bunun için de şimdiden arkadaşlarımıza iyi görevler diliyorum sağlık içerisinde. Mutlaka birbirimizle ortam içerisinde tartışsak bile sonuçta dost olduğumuzu, arkadaş olduğumuzu ve bir görev gereği tartışma olduğunu bilmenizi isterim.

Ben başarılar diliyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Yaşar.

2.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, amaçlarının KİT'leri yargılamak olmadığına, şirketlerin mevcut yapılarıyla ilgili eleştirilerinin olduğuna ilişkin açıklaması

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de yeni dönemin hepimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. İnşallah hayırlı hizmetlere vesile oluruz.

Tabii, bizim de amacımız burada kesinlikle KİT'lerimizi yargılamak değil; tam tersine, onları bir miktar da yönlendirmek, daha iyi nasıl yapabiliriz, dünya standartlarında nasıl bir yönetim oluştururuz, nasıl bir imalat oluştururuz, nasıl bir üretim oluştururuz? Dolayısıyla, herhangi bir şirketin genel kurulundan buradaki toplantının bence bir farkı yok. Orada da her yıl o şirketlerle ilgili negatif ve pozitif yönler araştırılır, yanlış yapılanlar konusunda herkes fikrini söyler, bundan sonra bu yanlışlara düşülmemesi konusunda uyarıları yapılır, bundan sonraki hedefler konusunda da hep beraber yol ve yöntem çizilir. Dolayısıyla, bizim buradaki eleştirilerimiz veyahut da övgülerimiz tümüyle şirketin mevcut yapısıyla ilgilidir. Hiç kimsenin şahıslarıyla ilgili bir ön yargımız, bir ön fikrimiz olamaz.

Ben de çalışmalarımızın hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

IV.-KONU

A)GÖRÜŞMELER

1.-Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Evet, Sayın Genel Müdürüm, sizden başlamak üzere, birlikte görev yaptığımız arkadaşları kısaca tanıtır mısınız?

DHMİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN KESKİN – Sayın Başkanım, kıymetli üyelerimiz; öncelikle toplantımızın hayırlara vesile olmasını ben de diliyorum.

Belki birçoğunuzun haberi vardır, yeniyim, çok yeniyim, üç ay oldu başlayalı. Fakat biz de yönlendirmelere, beraber yönetime, daha iyi nasıl yaparız, daha iyi nasıl yönetirize açık, tüm dikkatimizle, enerjimizle ve şeffaflığımızla buradayız.

Bu nezih topluluğa davet ettiğiniz için ben de çok çok teşekkür ediyorum. Ben de tüm üyelere çok çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum, hayırlara vesile olmasını diliyorum efendim.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Değerli üyelerimiz, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün itiraz edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı işlemleri Komisyonumuzca ibra edilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlarla bu altı yıla ilişkin hesap ve işlemlerin ibra edilmemesi talep edilmektedir. Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazlarda özetle havaalanlarının yapım aşamasında yaşanan maliyet artışları, sözleşme imzalandıktan sonra yapılan proje değişiklikleri, yap-işlet-devret modeliyle verilen gelir garantileri, SMART Projesi'nin tamamlanamaması, İstanbul Havaalanı ve Zafer Havaalanı'yla ilgili çeşitli iddia ve hususlar yer almaktadır.

Şimdi görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla ve on beş dakikayla sınırlı olduğunu hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Söz almak isteyen...

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, tabii, bu geçmiş dönemde de bunları inceledik. Sizin de bahsettiğiniz gibi, maliyetler konusu o günkü gündemde de bol miktarda burada konuştuk. Özellikle Türkiye'de projeler ihaleye çıkarken biz bu hazırlıkların, şahsen ben ciddi olarak yapılmadığını düşünüyorum. Yani bir yatırım yapılacağı zaman daha fizibilite aşamasında özellikle böyle büyük yatırımlar için yapılacak yerin konumu, hava şartları -havaalanı için söylüyorum- rüzgâr, zemin, bulunduğu konum, belki ulaşım noktaları da dâhil, en iyi şekilde hesap edilip altyapıları yapıldıktan sonra ihaleye çıkılması lazım. Türkiye'de, tabii, genelde şöyle bir anlayış var: Biz önce üst yapıyı yapıyoruz, daha sonra da altyapıyı götürmeye çalışıyoruz. Maalesef İstanbul Havaalanı da sanki bunun bir örneği gibi oldu. Daha önce denizden 90 metre yukarıdan yapalım derken daha sonra yapılan çalışmalarla bunun 60 metre olarak gerçekleştiği, tabii, 60 metrelik kotta yapılıncaya başlangıçta verilen maliyetin, doğal olarak yatırım maliyetinin değiştiği, bunun paralelinde de işletme süresinin de değişmesi lazım geldiğini hepimiz biliyoruz. Bu çerçevede, çıkan arızalar bu işin doğru olmadığını gösteriyor, yani yapılan 90 metrelik kottan 60 metreye düşmesi, hatta inşaat kalitesi açısından da şöyle bir baktığımız zaman, tabii, yapıldı, hayırlı uğurlu olsun -bu tür yatırımlara da, ülkede yatırım yapılıyor, muhalefet de hep karşı çıkmış cephesinden de bakmayın, yatırım yapılmış, hayırlı, uğurlu olsun ama- her projenin de bir ruhu olması lazım. Yani bir projeyi gezdiğiniz zaman o projenin bir ruhu olur. Başta özel misafirlerin ağırlandığı alan da dâhil, bilmiyorum yani ben inşaat mühendisiyim, şöyle kendi cephemizden baktığımız zaman da sanki proje biraz ruhsuz bir proje gibi duruyor.

Devamında, tabii, işin maliyeti, KDV dâhil yaklaşık 26 milyar 159 milyon avro maliyet var. Bu maliyet normal bir maliyet değil, o zaman da eleştirdik, bugün de eleştiriyoruz. Sanki tersten gidiyoruz gibi. Önce maliyeti buluyoruz, ondan sonra da bu maliyetler üzerinden, tersten bu proje için düşünürsek yolcu sayısını tespit ediyoruz gibi, bu mantıkla da gidince hiçbir verilen garanti tutmuyor. Yani önce biz... Halbuki, tam tersine, önce o havaalanının neye hizmet edeceğini, ne kadar yolcu taşıyacağını daha önceden tespit edilmesi lazım. Maalesef son dönemlerde yapılan yap-işlet projelerinde ne köprülerden geçen araç sayısı ne Marmaraydan geçen araç sayısı ne havaalanındaki yolcu sayıları ne de otoyolları kullanan araç sayıları tutmuyor. Yani bu bundan önce yapılan fizibilitelere bir eksiklik olduğunu gösteriyor.

Diğer taraftan kredi konusu var. İşte, biz, yap-işlet-devretlerde daha çok firmaların kredi getirerek bu işi çözdüğünü düşünülüyor ama bu firmalar da ellerinde aldıkları garantilerle uluslararası arenada kredi arayışında bulunuyorlar. Başta siz de bankacısının, bankacı olan arkadaşlarımız da

var. Neticede, bu verilen yolcu sayısı da bir garantidir, hasta sayısı da bir garantidir. Bu garantilerle uluslararası arenaya gittiğiniz zaman otomatikman bu verilen garantilerin arkasında devlet vardır, devlet de otomatikman borçludur. Bunun anlamı şu, bunu niye söylüyorum: Özel sektörün kâr marjları bir miktar daha yüksek. Yani diyelim devlet yüzde 5’le, 10’la bu işi yapabilirse özel sektörde bu 20, 25, yüzde 30 kâr marjları da olabilir ki eğer rakamlar doğruysa, aynı büyüklükteki havaalanının içindeki 2 katı büyüklüğündeki bir havaalanının maliyeti 11 milyar euro bizdeki de 22 milyar euro ise zaten baştan maliyetleri yüksek. Ne oluyor? Kâr marjları da yüksek olunca Türkiye libor artı 0,25; 0,50’lerle borçlanırken özel sektör kârından fedakârlık ederek daha yüksek rakamlarla uluslararası arenada kredi alıyor. Bu otomatikman Türkiye’nin de garantisi olduğu için uluslararası arenada bizim borçlanma miktarımızı da, borçlanmadaki faiz oranlarımızı da yükseltiyor ki bunun göstergesi şu an uluslararası arenada en yüksek rakamlarla borçlanan ülkelerin başında geliyoruz. Ben biraz da buna bağlıyorum çünkü uluslararası arenada yap-işletle ilgili takip edilen krediler, oluşturulmaya çalışılan kredilerdeki faiz oranları normal faiz oranlarından daha yüksek. Bunu resmî rakamlara yansıtmasalar bile özel sektör bunu B planında, bir arka planda, belki daha farklı ödeme yöntemleriyle, hani, devlet “Şundan daha fazla borçlanamazsın.” diyor ama ben eminim ki bunun arka tarafındaki aradaki farkı yine müteşebbislerimiz ödüyor. Netice itibarıyla, bu da bizim uluslararası arenadaki borçlanma faiz oranlarımızı yükseltiyor. Tabii, bu yap-işlet-devret projelerinde işlerin gecikmesi de bir maliyettir. Zaman da bir maliyettir, Türkiye’de her ne kadar karşılığı olmasa bile zaman da bir paradır. Bu projenin imzalandığı andan itibaren yani yer tesliminden iki yıl sonra başlamasının -bunun için her ay gelirlerimiz ortada- iki yıl gecikmesinin Türkiye’ye kaybı da yaklaşık 2 milyar civarında. Burada yer seçiminden kaynaklanan maliyetler var. Eğer biz bunları araştırmazsak, ısrarla bu yaptığımızın doğru olduğunu savunursak bence hata yapmış oluruz. Hakikaten muhalefet dedi diye değil, burada da yer seçimini yaparken keşke zemine biraz daha dikkat etseydik veyahut da bundan sonraki projelerde bunları da dikkate almamız lazım gelir gibi bir beyan bence daha anlamlı olur ama ısrarla “Seçtiğimiz yer de doğru, mekân da doğru, inşaatın durumu da doğru, kalite de doğru.” İşte, bütün bu doğrular bizi bir doğru sonuca götürmüyor. Sonuç itibarıyla, bu konunun biraz daha analiz edilmesi, biraz daha üzerinde düşünülmesi en azından bundan sonraki projeler için çok daha anlamlı olur. Aynı şey Zafer Havaalanı için. Yani, düşünebiliyor musunuz? Biz diyoruz ki: “Yılda 4 milyon yolcu buraya gelir”. İnen yolcu sayısı 300 bin. Yani gerçekleşen, bizim hata olarak görebileceğimiz rakam yüzde 5 iken tam tersine, yüzde 95 oranında bir gerçekleşmeme olması, hakikaten bu projeyi hazırlayan arkadaşların -onlara söyleyecek bir kelime bulamıyorum, netice itibarıyla ben de inşaat mühendisiyim, matematik kökenli biriyim, uzun yıllar da bu yatırımlarla ilgili fizibiliteyi yaptık, ettik, üzerinde durduk- ben böyle bir yanılmayı algılayamıyorum. Yani Sayın Genel Müdür belki şöyle düşünebilir: “Ben işe kümülatif bakıyorum. Benim 20 tane havaalanım var, 25 tane havaalanım var, birinden 10 lira zarar ederim, birinden de 30 lira kâr ederim, total olarak çizginin altına bakarım. Hani, özel sektörlerin de bir sürü işletmesi var, biz holding gibi farklı şirketlerimiz kâr eder, zarar eder ama günün sonunda da ben şu kadar kâr ederim.” mantığını ben devlet açısından doğru bulmam. Netice itibarıyla, eğer böyle bir proje varsa yapılmalıdır, ihtiyaçsa o zaman bunu yap-işlet-devret kapsamından çıkarırsınız, devletin imkânları ölçüsünde, zaten sözlerimin arasında ifade ettiğim gibi, bir miktar devlet verdiği yolcu garantisıyla de bunun finansmanının garantisidir, hiç kimse ödemediği zaman devlet ödemek zorundadır ki öyledir. Bu seneki bütçede de bildiğim kadarıyla bu yap-işlet-devret, yolcu, hastane, araç garantileriyle ilgili de 2020 yılının bütçesinde ciddi bir rakam ilave edilmiştir. Dolayısıyla, özellikle zarar eden, zarar etmesi muhtemel çünkü bazen hizmetin karşılığı olmaz, o hizmet, hani, bir söz vardır, “Aş taşarken kepçeye paha biçilmez.” misali, bir yerde de bir hizmet verilecekse hep bu garantiler açısından bakılmaz. O

zaman devlet burada kendi imkânlarını orta yere koyar, ne kadar ucuza mal edebiliyorsa o kadar ucuza mal eder. Zafer’de de bu yönüyle de muhakkak araştırılmalı. Arkadaşlarımın ben bu kadar yanılmış olacağını düşünmüyorum. Eğer bu işin içyüzünde ne varsa aslında buna da bir bakmak lazım.

Dolayısıyla, bu tür önemli projeler, İstanbul Projesi, İstanbul Havaalanı Projesi önemli bir projedir. Bu çerçevede enine boyuna araştırılmasında, bunun nelerden kaynaklandığını, neleri iyi hesap edemedik, neleri göremedik konusunda bu konunun Parlamentoda da tartışılmasında fayda olduğunu mülâhaza ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizin nezdinizde bütün Komisyon üyelerimize başarılı, verimli bir çalışma dönemi diliyorum.

Türk milleti adına, yasama faaliyetlerini yürüten Parlatentonun temsilcileri olarak burada görev yapıyoruz. Bu görev yapış biçimimiz, anlayışımız, umut ediyorum ki, milletimize, memleketimize fayda getirir, birbirimizi kırmadan, memleket ve millet menfaatine, dilimiz döndüğünce, gücümüz yettiğince doğruları burada söyleriz.

Sizlere de hoş geldiniz diyorum, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Sayın Genel Müdürü ve çalışma arkadaşları olarak.

Şimdi arkadaşlar, parti olarak biz çekincelerimizi, itirazlarımızı ortaya koyduk. Tabii, kurumdan bizlere bu yaptığımız itirazlar konusunda açıklamalar, cevaplar geldi.

Şimdi, Devlet Hava Meydanları Genel Müdürlüğünün tanımına baktığımız zaman, sermayesinin tamamı devlete ait, tekel niteliğinde mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan bir kamu iktisadi teşebbüsü olduğunu görüyoruz. Havaalanlarının kamu yararı gözetilerek inşa edilmesi ve işletilmesi de kanunun emri. O hâlde havaalanlarının yapım aşamasında kötü yönetimden kaynaklanan maliyet artışları ile işletilmeleri esnasında oluşacak zararlar doğrudan kamu zararı niteliğindedir. Biz bunu ortaya koyarak kuruma sorduğumuz soru dolayısıyla kurum tarafından bize şöyle bir cevap geldi: “Yapılması planlanan havaalanı projeleriyle ilgili olarak, bölge ihtiyaçlarını dikkate alan, gerçekçi ve doğru verilere dayalı fizibilite etütleri yapılması ve böylece ihtiyacın çok üzerinde kapasiteye sahip havalimanları yapılmasından imtina edilerek...” Bu cümleyi tekrar altını çizerek okumak istiyorum: “...İhtiyacın çok üzerinde kapasiteye sahip havalimanları yapılmasından imtina edilerek gereksiz yüksek maliyetlerin oluşmasının önlenmesi.” “Arazi yapısı, coğrafi koşullar, çevresel etkiler, projeksiyonlar ve ihtiyaçlar dikkate alınmaktadır.” deniyor. Fakat tabii, burada verilen cevaptaki bu mantığın yapılan işlerde çok da geçerli olmadığını görüyoruz. Özellikle İstanbul Üçüncü Havalimanı Projesi ve Kütahya Zafer Havalimanı Projesi’nde yaşanan sıkıntılar bütün Türkiye’nin uzun bir süredir tartıştığı, bizim de zaman zaman gündeme getirdiğimiz sıkıntılar. Bu tanımlar dikkate alındığında, mesela Kütahya Zafer Havalimanı yani şimdi kurumun cevabında ifade ettiği, “ihtiyacın çok üzerinde kapasiteye sahip havalimanı yapılmaması” bakıyorsunuz, yüzde 5 oranında yolcu kapasitesini karşılayabilecek düzeyde bir yatırım. Ya da İstanbul Havalimanı yani İstanbul Havalimanı’nın öngörülen yolcu sayısını sağlayabilmesi, yıllık 200 milyon kapasiteye ulaşabilmesi yapılan hesaplara göre 2071 yılında gerçekleşecek. Yani bütün bunları ortaya koyduktan sonra şunu sormak ya da şunu düşünmemek mümkün değil: Bu hesaplar neye göre yapılıyor? Bu kadar yüksek yatırımlar, bu kadar yüksek maliyetli yatırımlar yapılırken, kurumun işleyişinde ifade ettiği, kapasite üzerinde yatırım yapılmaması konusu neden dikkate alınmıyor? Bütün bunları sorgulamamız lazım

çünkü bir noktada çok ciddi kamu israfı olduğu görülüyor. Bugün 200 milyon yolcu kapasitesi eğer 2071 yılında sağlanabilecekseniz biz bugün böyle bir yatırımı niye yaptık; milletin, devletin bunca parasını burada niye harcamış olduk? Bu soruları sorma ihtiyacı doğuyor.

Ayrıca, İstanbul Havalimanı'yla ilgili yapılan, az önce Sayın Bedri Bey'in de ifade ettiği gibi yani orada kot konusu çok ciddi bir sıkıntı olarak önümüzde duruyor. Önce yapılan planlamada kotun 90 metre olarak ele alınması düşünülmüş, sonrasında malzeme temininde yaşanabilecek sıkıntılardan kaynaklı kotun 60 metreye indirilmesi gerektiği düşünülmüş. Bu, ihaleye giren diğer şirketlere yapılan bir haksızlık olarak görülüyor aslında. Mademki böyle bir şey yapılabilecekti ihaleye teklif veren firmalar da böyle bir imkân olduğunu bilselerdi onlar da tekliflerini buna göre revize edebilirlerdi ve belki daha uygun maliyetlerde, daha uygun fiyatlarda teklif verebilirlerdi.

Şimdi, buradan yola çıktığımız zaman, bu kot farkı kaynaklı azalmadan dolayı yani kotun 90 metreden 60 metreye düşmesi neticesinde, ihaleye teklif veren firmanın yaklaşık 1 milyon 354 bin avro gibi bir avantaj elde ettiği gerçeği ortaya çıkıyor. Bunların mutlaka değerlendirilmesi ve ele alınması gerektiğini düşünüyoruz.

Onun dışında, yer tesliminin geç yapılması nedeniyle, yaklaşık iki yıl geç yapılması nedeniyle zaman kaybı yaşandığı ve bunun daha sonra sözleşmeye eklenerek sözleşme süresinin iki yıl uzatılmasını getirebileceği konuşuluyor. Bütün bunların açıklığa kavuşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

Onun dışında, yine İstanbul Havalimanı Projesi'yle ilgili teklif veren firmaların kredi temini konusunda sıkıntı yaşadıkları ve devletin garantörlüğünde bu krediyi bulabildikleri konuşulmaktadır. Mademki bu firmalara böyle bir imkân sağlanacaktı, kamu bankalarından talimatla kredi sağlanacaktı bu, devlet bilançolarında görünmeyen miktarda devleti de borç yüküne sokmaz mı? Bütün bunları soruyoruz, sorguluyoruz.

Bunun dışında, yer tesliminin iki yıl geç yapılması nedeniyle yüklenici firmaların iki yıllık kira ödemesi gerektiği konusu var, bunu da yine sorguluyoruz.

Yani özetlersek, toplamda 10 milyar 247 milyon avro olarak teklif veren İGA –İstanbul Grand Airport- firmasının, İstanbul Üçüncü Havalimanı ihalesi şartlarında sonradan yapılan değişikliklerle birçok avantajlar elde ettiği, kamunun burada zarara uğratıldığı gerçeği ortaya çıkıyor. Bütün bu yaptığımız tespitlerin ortaya çıkması adına konunun Meclis gündemine gelmesini ve orada tartışılmasını istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben teşekkür ediyorum her iki arkadaşımıza da konuyu açıklıkla gündeme getirdikleri için.

Bir noktanın altını çizeceğim, çok uzun konuşmayacağım. Havaalanı işletmeciliği doğal tekel niteliğinde, bunu söyledik biz raporumuzda ve havaalanlarının kamu yararı gözetilerek inşa edilmesi ve işletilmesi kanununun da emri, böyle. Havaalanı yapım aşamasında kötü yönetimden kaynaklanan maliyet artışları bir yana, işletilmeleri esnasında da oluşacak zararların kamu zararı olduğunu hepimiz biliyoruz.

Bir de çok ilginç bir durum var. İstanbul Havalimanı'na ben her indiğimde bir saatlik hava yolculuğunun yanı sıra yarım saatlik de kara yolculuğu yapıyorum. Yani böyle bir işletmeciliğin kamu israfı kadar zaman israfı açısından da önemli olduğunu düşünüyorum. Bunu da bilginize sunarak konuşmamı tamamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi, benim özellikle Sayın Genel Müdüre sorum şu: Bu 90 metrelik kotun 60 metreye düşmesi veya daha farklı gerekçelerle imalat kalemlerinde olan değişikliklerle ilgili bir sonuca varacaksınız. Anladığım kadarıyla proje birini ve ikinci etap şeklinde, ikinci etabı da tam tamamlanmadı. Bundan dolayı yatırım maliyetlerindeki değişiklik yani 22 milyar avroluk bir yatırım vardı, bu rakam -işte Sayıştayın size bu kottan kaynaklanan uyarıları var- bu ne kadar değişti? Bunun işletme süresi üzerindeki menfi veya müspet yani işte “Bu yatırımlardan dolayı taahhüt ettiğimiz işletme süresi şu kadar uzadı veya şu kadar kısaldı.” şeklinde, bundan sonraki projelere de örnek olması açısından neler değişti? Hem maliyet açısından hem de işletme süresi açısından bu iş sonuçlandığı takdirde yazılı olarak tarafımıza bildirmenizi ben rica ediyorum.

Tabii, ikincisi de bu, zaman zaman yaptığımız görüşmelerde hani “Devletin garantisi yok demiştik.” Hâlbuki burada zaman zaman krizler ortaya çıktığı zaman...

ATILA SERTEL (İzmir) – Zamanla tanışmışlardır o konuyu, alt komisyon toplantılarında...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Peki.

Atila Bey’in bir uyarısı oldu. Ben şu an demedim zaten, hani bu yatırım bittiği anda, uzun vadede.

BAŞKAN – Sayın Yaşar, pardon, ben araya giriyorum.

Sayın Genel Müdürüm, Sayın Vekilimizin, Sayın Yaşar’ın sorduğu sorularla ilgili, artık bundan sonraki süreçte tekrar sorulara yazılı bir yanıt verme süreci yok ama alt komisyona geldiğimizde orada not alın, Sayın Vekilimizin sorduğu soruları orada sözlü olarak da yanıtlarsınız, şimdi değil.

DHMİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN KESKİN – Tüm değerli vekillerimizin sorularının notlarını alıyoruz, inşallah alt komisyonda hepsine cevap vereceğiz.

BAŞKAN – Tamam. Zaten burada da söz vereceğim size.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yani buradan muradımız, bu proje bitip gerçekleştiği anda başlangıç ile bugünkü fiili durum arasındaki ilişkiyi görmek istiyoruz.

DHMİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN KESKİN – Çok özür dileyerek bir şeyi düzeltereğim: 22 milyar avro diyorsunuz, o kiralama bedeli.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – İşte bu, netice itibarıyla değiştirecek. Yani imalat azaldığı anda, başlangıçta bize “100 liralık yatırım yapacağım.” diyordu, maliyetler düştüğüne göre misal bu yatırım maliyeti 90 liraya düşüyse o zaman bu elde ettiği faydadan dolayı da devletin bir miktar gelir elde etmesi lazım. Bunun artık karşılığına ne söylerseniz söyleyin. Ya da “Biz anahtar teslimi verdik, maliyet farklılıkları bizi hiç ilgilendirmez, kaçta mal ederse etsin, biz burayı 22 milyara kiralama karşılığı verdik.” diyorsanız bu ayrı bir şekilde değerlendirilir ama madem artı eksi rakamları var, benim de zaten merakım o yani bu değişiklikler sözleşmenin bütünü açısından baktığınız zaman neleri değiştiriyor, bunu görmek istiyoruz. Eğer hiçbir şeyi değiştirmiyorsa siz de o gün o manada “Bu hiçbir şeyi değiştirmiyor, bizim kira süremiz de aynı, elde edeceğimiz gelir de aynı...” Ama o zaman şu çıkıyor ortaya: Bence bir şeyi değiştirmeli. Eğer yatırım maliyetinde yani siz maçın ortasında kuralları değiştirirseniz, birinin lehine veya aleyhine bir durum oluşturursanız bu yapımçı firma açısından da baktığınız zaman bir zarara neden olur yani bu yapımçı firmanın aleyhinde de bir karar almış olabilirsiniz. Dolayısıyla bu konuda, siz zaten 16’ncı maddede bu tür değişikliklere cevaz da verildiğini söylüyorsunuz yani bu değişikliğin menfi müspet nelere mal olduğunu bu manada biz ilerleyen toplantılarda, bugün değil,

zaten önümüzde dört yıl var, daha 2019-2020 derken bunları görme fırsatımız olur, bu da bize bir miktar ışık tutar. Çünkü genel bir kanaat şu: Özellikle bu tür projelerde ihale rakamları ile gerçekleşen rakamlar arasında çok ciddi farklar oluştuğuna dair ipuçları var. Mesela bu kara yollarında, özellikle kara yolları projelerinde bunu bol miktarda görüyoruz. Kara yollarında, işte ihaleye çıkıyor 1 milyar, onun arkasından o 1 milyarla işin yarısı bitirilmeden ikinci yarısına bir 1 milyar daha. İşte teklif fiyattır, birim fiyattır, “Biz o birim fiyatlarla bu işi yaptık, doldu, o iş kalemlerini yaptık.” gibi yani işin iki tarafını da bir miktar bilen biri olarak bunları söylüyorum, bunları netice itibarıyla görelim, bakalım, buna göre de bir değerlendirme yapalım.

Aynı şekilde, söylediğimiz gibi, hep “Krediyi bunlar bulacaktı.” diyoruz ama maalesef -zaten Sayıştayın raporlarında da var- bir miktar krediyi devlet garantisıyla bu projede de sağlamış olduk. Bunun anlamı şu: Ben mümkün olduğunca bu tür projelerde özellikle devletin borçlanması -neticede bu verilen garantiler devletin borcudur- yöntemiyle yapılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyim. Aynı şekilde, eğer vatandaş yapacaksa biz hiçbir garanti marantı vermeyelim yani o zaman fiyatı da kendi tespit etsin, istiyorsa bir tane Yavuz Sultan Selim köprüsü de kendisi yapsın, fiyatını da kendi koysun, ücretini de kendi koysun, isteyen geçer, istemeyen geçmez.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, yeni dönem toplantımızı hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkürler.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Arkadaşlarımızı görmekten son derece mutlu olduğumuzu özellikle ifade etmek istiyorum.

Tabii ki KİT Komisyonu çok önemli bir komisyon. Burada muhalefetteki arkadaşlarımızın bazı hususları dile getirmelerinin de çok faydalı olduğunu, önemli olduğunu da düşünüyorum. Kurumlarımız da bundan gerekli ikazı, gerekli şeyi alacaklardır. Yani bir yanlış varsa tabii ki düzeltilcektir, gereği yapılacaktır. Önemli olan ülkemizdir, ülkemizin tartışarak, doğruları ortaya koyarak gelişmesi, büyümesi en önemli hedefimizdir, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de böyle bir fonksiyonu vardır, inşallah bunu en iyi şekilde değerlendireceğiz. Tabii, yapılanları da göz ardı etmememiz lazım. Özellikle burada iki havalimanı gündemde, hem Kütahya hem de İstanbul Havalimanı. İstanbul Havalimanı zaten daha yapılmaya başlamadan önce tartışılmaya başlandı çünkü dünyanın en büyük havalimanı yapılıyordu. Bu, dünyanın en büyük havalimanının yapılmasını engellemek için de ciddi çalışmalar yaptılar. Hatta bazı ülkeler dediler ki: “Üçüncü havalimanını yapmayın.” Yani böyle tehditler geldi 2013’ten beri yani Gezi’den beri böyle tehditler geldi ama Türkiye bunu yaptı.

Şimdi tabii, Türkiye üçüncü havalimanını yaptı tüm karşı çıkmalara rağmen, bunu yapan bir ülke hâline geldi. Devlet Hava Meydanları İşletmesine de teşekkür etmemiz lazım. Bir teşekkürümüz de özel sektörümüzle yani kendi firmalarımızla yaptık, bu ikinci. Üçüncüsü de kendi kredilerimizle, kendi bankalarımızın kredileriyle yaptık. Bunu bir kere teslim etmemiz lazım, bu hakkı.

Tabii, burada son yıllarda havalimanındaki başarılarımız -buraya da yazmışlar arkadaşlar zaten-kamu-özel sektör iş birliği. Yani özel sektörü biz devreye sokmasaydık bu başarıları elde edemedik. Ufak tefek yanlışlar olabilir, muhalefetteki arkadaşlarımızın söylediği bazı şeylere de dikkat etmek lazım, olabilir ama şunu da hatırlatayım size: Havalimanını lüks falan görmeyelim. Gazipaşa Havalimanı

vardı, bir başladı, yirmi yıl sonra bitirilebildi yani o kadar içler acısıydı ki. Bitirildi, bitirildikten sonra Alanya'daki, Gazipaşa'daki, Anamur'daki turist sayısı toplam 3 katı arttı, şimdi bunu da düşünmemiz lazım.

Tabii, Kütahya ve Afyon'u kapsayan bir Zafer Havalimanı var, belki şu anda biraz sıkıntılı olabilir yolcu açısından, gerçi hac yolcuları falan oradan gidiyor ama Afyon'da bir turizm potansiyeli var, Kütahya'da bir turizm potansiyeli var, daha doğrusu bu hızlı trenlerle –Süleyman Bey de sevin sin biraz- Antalya'ya bağlama var, İzmir'e bağlama var. Dolayısıyla, Afyon'un ve Kütahya'nın daha cazip hâle gelme durumu var. Böyle düşünelim ama en önemli düşünmemiz gereken konu da bir kere biz büyük havalimanı yapar hâle gelen bir ülkeyiz, kendi kredimizle yaptık ve kendi firmalarımızla yaptık. Yani bizim havalimanı yapacak küresel firmalarımız var artık; bu da önemli bir şey, bunu da görmemiz lazım.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben de KİT Komisyonunun değerli mensuplarını saygıyla selamlıyorum.

Yeni bir dönem, bir çalışma dönemi; öncelikle bu çalışma döneminin mevzuatımıza uygun bir şekilde verimli geçmesini diliyorum. İnşallah güzel, verimli bir çalışma dönemi olacak.

KİT Komisyonu esas itibarıyla teknik bir Komisyon yani siyasi olmaktan daha çok teknik, vebal olarak da ağır bir vebalı olan çünkü kamu kaynaklarının kullanıldığı, sermayenin denetlendiği bir Komisyon. Öncelikle buna uygun olarak, geçmiş dönemlerde olduğu gibi yeni dönemde de çalışmaların devam edeceğini umuyor ve bekliyoruz, inşallah öyle olacak.

Ayrıca Sayıştay da bu KİT raporlarının formatı konusunda bir değişiklik yapmış, o da aslında faydalı bir değişiklik. Uluslararası denetim standartlarının gereklerini de yerine getirecek şekilde bir "outline" ve içeriği de değiştirecek tarzda bir çalışma yapılmış. Yani bu anlamda da uluslararası denetim standartlarına da uygun bir çalışmanın yapılacağı, en azından önümüze gelen raporların o kapsamda olacağını ifade edebiliriz. Zaman zaman o denetim sırasında, özellikle finansal ve mali kısımlarla ilgili şimdiki alınan o genişletilen çerçeveye ihtiyaç duyuyorduk, onu soru-cevap şeklinde ya da daha sonradan yazılı olarak kurumdan talep ediyorduk. Bu yönüyle de iyi olduğunu ifade edebiliriz.

Tabii ki bugünkü toplantımızın önemli bir şeyi, belki daha önce hiç kullanılmamış olan bir yolun, yöntemin kullanılması. Daha önce ibra edilmiş olan KİT'lerimizin bir altı yıllık dönemlerine ait hesaplarının itirazla tekrar gündeme gelmesi, dolayısıyla tekrar görüşülmesi. Aslında verilmiş olan bir karar var, bu karar sonuç itibarıyla bu KİT Komisyonunda verilmiş olan bir karar. Bu yolun kullanılması konusunda KİT Komisyonu, Divanı, Sayın Başkan tercihini kullandı benim bildiğim kadarıyla ama genellikle bu tür yolların kullanılmasında belki kararlar alındıktan sonra bugüne kadar o geçen süre, itiraz süresi arasında bir şeylerin değişmiş olması yani o kararları tekrar revize edecek veya görüşecek, müzakere edecek bir değişikliğin olmasını da beklemek lazım. Bunları siyaseten söylemiyorum, bunları teknik olarak, denetim anlamında söylüyorum. Değilse, bugün bizim aldığımız kararlar yarın Hükümet değişir, Parlamento değişir, yeni komisyonlar gelir, yeni komisyonlar eski kararları alır, tekrar müzakere, dolayısıyla işin ciddiyeti de kaybolabilir. Bu anlamda, ben, işin doğrusu biraz önceki çalışmalarda -yine turnak içinde söylüyorum, teknik olarak ifade ediyorum- yani bu kararların alındığı günden bugüne değişen kararları tekrar müzakere etmemize neden olabilecek gerekçeleri aslında çok net bir şekilde ortaya koymak Komisyonun daha verimli çalışması anlamında önemlidir diye düşünüyorum.

Tabii ki bu yollar kullanılacak. Sonuçta ben muhalefetim, onu çok net bir şekilde söyleyeyim; biz ittifakız, Hükümetin ortağı değiliz, ittifakın ortağıyız. Sizin de ittifak ortaklarınız var. Dolayısıyla onu çok netleştiririm. Ben tamamen bu Komisyonunda teknik olarak değerlendirme yapmaya çalışıyorum, daha çok da teknik kısımlarda yani siyasi kısımları başka ortamlarda elbette değerlendiriyoruz.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Diğer ittifaktan o Divanda hiç kimse yok. Muhalefet olarak o desteği sizden bekliyoruz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Şimdi şöyle bir şey oldu Değerli Milletvekilim: Biliyorsunuz, burada Divan, Komisyon üyelerinin oylarıyla seçiliyor. Orada ben aday oldum, aday gösterildim, Atila Bey’e de söyledim, dediler ki: “Bak, muhalefetten aday gösterilmesi de bir gelişmedir, bundan çok memnun kaldık.” Dedim ki: “O zaman muhalefetten gösterilmiş olan isme de oy bekliyoruz.” Muhalefet, muhalefete de oy vermedi seçim sırasında! Dolayısıyla, bu da güzel bir şey, bu da bir gelişmedir. Bakın yani muhalefet de Divanda temsil ediliyor.

İnşallah bu tür şeyler ileride de devam eder diye temennimi tekrar ederek bu dönemin çalışmalarının tekrar hayırlara vesile olmasını, milletin hak ve hukukunun korunmasında bir vesile olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkanım, teknik olarak bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Mevlüt Bey teknikten çok söz etti. Mevlüt Bey’in biraz bilgilenmesi açısından elimdeki belgeleri kendisine vereyim. Yani KİT Komisyonunda ilk defa böyle bir yöntem izlenmedi Mevlüt Bey, bu bilginiz dahilinde olsun. 19’uncu Dönemde Toplu Konut İdaresi aynı şekliyle, yine 22’nci Dönemde 2004 yılında AK PARTİ iktidarı, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünün 2001 yılı hesap işlemlerine ait yani sizin iktidardan ayrıldıktan sonraki dönemin Emekli Sandığı Genel Müdürünü Genel Kurul salonuna indirdi ibra konusunda, bilginiz olsun.

Yine Atatürk Orman Çiftliğini 2003 yılında...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yalnız bir şey söyleyebilir miyim?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bir saniye...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Hayır “bilgilenme” dediniz, bildiğim şeyler, şu kadarını söyleyeyim...

ATİLA SERTEL (İzmir) – “Bu yöntem hiç kullanılmadı.” dediniz de.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – O dediğiniz komisyonlarda ibra edilmedi. Burada ibra edilen...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, ibra edildikten sonra indirildi, burada da aynı. İtiraz sonucu, bunlar itirazlar Mevlüt Bey, size vereyim inceleyin.

BAŞKAN – Sayın Sertel, pardon. Sayın Karakaya’nın demek istediği şu olabilir: Yani geçmişte bir kurumun bir hesap dönemine ait bir itiraz vardı, şimdi burada bir kurumun 6 dönemine, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, tamamına ilişkin yani geçmiş örneklerde sadece bir kurum bir hesap dönemi...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şimdi neden öyle oluyor onu söyleyeyim: Çünkü işi zamanında görmediğin zaman, yığılma olduğu zaman mecburen onlara itiraz etme hakkı da doğuyor değil mi? Zamanında görülse belki zamanında itiraz edilecek. Yasama Yılı İki, sayı 457, Dönem 22, tarih 28/5/2004. Bakın, diyor ki burada: “Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünün 2003 tarihinde toplantısında görüşülmüş, toplantıda kuruluşun hesap ve işlemlerinin ibra edilmesi kararlaştırılmıştır.” Buna rağmen bu iniyor. Bunları size veririm. Atatürk Orman Çiftliği gene keza öyle oluyor. Yine 22’nci Dönemde...

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Atatürk Orman Çiftliğini ibra etmedik.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Atatürk Orman Çiftliği ibra edilmemiş onu söyleyemiyorum, bakan, Emekli Sandığına söyledim ben.

Yine, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketinin bir kararı var burada, o da 1997 yılı hesap işlemlerine ait. İşte, itiraz ve Komisyonun görüşüyle birlikte indiriliyor.

BAŞKAN – Peki.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani bu yöntem iş olsun diye değil. Niye biz 6 tane kuruma itiraz ediyoruz? Çünkü çok bariz ve açık gördüğümüz itiraz nedenleri var. Bu itirazların haklılığı da haksızlığı da Genel Kurulda ortaya çıkar. Zaten siz çoğunluğunuz ve siz de iktidarsınız, beraber iktidar olarak oylarınızla reddedeceksiniz belli ama bizim kamu yararına bunu savunmamız gerekiyor Mevlüt Bey. Yani siz orada oturduğunuz koltuk gereği, niye oturduğunuzun da farkındasınız orada yani boş yere oturmuyorsunuz orada. Niye o koltuk size geçen dönem verilmedi de bu dönem verildi, onu da düşünün. Niye geçen dönemdeki MHP'li arkadaşlara –beraber görev gördük, Lütfi Bey yoktu- hiçbir alt komisyonda başkanlık verilmedi de bu dönem verildi. Onları da düşünün Mevlüt Bey yani topyekûn bir düşünün bence öyle cevaplayalım olur mu?

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, tamamlıyoruz Sayın Sertel.

Sayın Kaya, buyurun.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Başkanım tekrar.

Üçüncü havalimanının 1 Ocak 2017'de teslim edilmesi ve yıllık 1 milyar 45 milyon avro kira ödenmesi gerektiğini ve bu kiranın ödenmediğini, 2 milyar 90 milyon avro kamu zararı oluştuğunu söylemiştik.

Şimdi, 1 Ocak 2019'dan itibaren iki yıllık süreyle ödenecek kira tutarının yıllık 350 milyon avroya indirildiğini duyduk. Bu sayede iki yıl içinde ödenmesi gereken 2 milyar 90 milyon avro kira 700 milyon avroya düşürülmüştür. Bu usulsüz işlem sonucunda kamu ihale şartnamesine göre tahsil edilmesi gereken 1 milyar 390 milyon avro...

BAŞKAN – Sayın Kaya, aslında bu itirazlarda bu konu yok ama siz tekrar bunu inceleyin.

AHMET KAYA (Trabzon) – Evet, böyle bir konu da var ama yani konuyla ilgili olduğu için bunu da gündeme getirme ihtiyacı duydum.

BAŞKAN – Bunu alt komisyonda konuşabiliriz aslında yani ocak ayında alt komisyonda bunu konuşabiliriz. Yani bu, bugünün konusu, itirazı değil.

AHMET KAYA (Trabzon) – Evet, dolayısıyla kamunun 1 milyar 390 milyon tutarındaki kiradan mahrum kaldığı, bu işlemlerin de TCK'ye göre suç teşkil ettiği, bu usulsüz işlemler nedeniyle üçüncü havalimanı ihalesinde kamu zararının toplamda 5 milyar 980 milyon avroya ulaştığını düşünüyoruz.

Yine, İGA konsorsiyumuna haksız kaynak aktarma çabaları bu işlemlerle sınırlı değil. Havalimanı ihale şartnamesine göre yolcuların ve hava yolu şirketlerinin ödeyeceği ücretleri aynı kategoride bulunan Atatürk Havalimanı fiyat tarifesine göre İGA tarafından belirlenmesi Devlet Hava Meydanları tarafından onaylanması gerekir. İGA, havalimanı 2018 yılı ücret tarifesini avro üzerinden açıklamış ve hemen hemen tüm hizmetlerinin fiyatlarına yüzde 30 zam yapmıştır. Bu kapsamda örnek olarak Atatürk Havalimanı'nda yolcu başına konma ücreti 7,14 avro iken İstanbul Havalimanı'nda bu ücret yüzde 30 artışla 9,28 avroya çıkarılmıştır. Uçakların konaklama ücreti uçağın ağırlığına göre ton başına 2,2 avro iken İstanbul Havalimanı'nda yüzde 30 artış ile 2,80 avroya çıkarılmıştır. Havaalanında yaklaşma, konma, konaklama, aydınlatma, bakım, onarım, yükleme, boşaltma, yakıt, foseptik gibi

hizmetler kaleminin fiyatlarında da yüzde 30 artış yapılmıştır. Atatürk Havalimanı ve Sabiha Gökçen Havalimanı'nda bir saate kadar olan otopark ücreti 14,5 lira iken İstanbul Havalimanı'nda bu ücret yüzde 36 artışla 19,8 TL olarak belirlenmiştir. Üstelik bu fiyatlar henüz açılmadan 2018 yılı için belirlenmiştir.

BAŞKAN – Sayın Kaya, tamamlayalım.

AHMET KAYA (Trabzon) – Yani bütün bunları az önce yaptığımız açıklamaların üzerine eklemeyi bir görev olarak saydım. 2018 ayları arasında bir yıllık dönemde yüzde 157 artırılan uçak bilet fiyatları daha da artacaktır. Bu durumdan en çok milli bayrak taşıyıcısı Türk Hava Yolları zarar görecektir ve yolcu kaybetmeye devam edecektir endişesi taşıdığımızı ifade ediyorum. Tüm bu konuların da açıklığa kavuşturulması gerekliliğini ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Karaman.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, Sayıştayın değerli denetçileri, DHMİ'nin Değerli Genel Müdürü, değerli daire başkanları, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli yöneticileri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle tabii, bu toplantının hayırlara vesile olmasını diliyorum. Gerçekten Ulaştırma Bakanlığının içinde ve bu konularla yakından ilgili birisi olarak biraz hem eleştirilere cevap hem de biraz bilgi arz etmek istiyorum. 2003'ten sonra biliyorsunuz hava yolu halkın yolu hâline gelince havacılıkta büyük bir değişim oldu ve de o zamana kadar bol bol yeten Atatürk Havalimanı artık hiçbir şekilde yolculuğu karşılamaz oldu. Bunun üzerine Sabiha Gökçen Havalimanı işler mi, işlemez mi diye yıllarca eleştirilen, beş yıl eleştirilen Sabiha Gökçen Havalimanı genişletildi ve o da yetmez hâle geldi, neredeyse Pendik'in yarısı havalimanı oldu ama o da yetmedi. Tabii ki Atatürk Havalimanı'nın da genişlemesi de mümkün değildi, bir miktar genişletildi, ikinci pist, üçüncü pist yapılmaya çalışıldı ama hem mâniya açısından hem de yer sıkıntısı açısından olmadı. Ve biz -bütün vekillerimiz de bilirler- gerçekten havada dönmeye başladık, yerde yer bulamadığımız için artık uçaklarda havalarda dönmeye başladık. Bu, Ulaştırma Bakanlığı olarak gerçekten bizi sıkıntıya sokmaya başladı, bu arada şunu da belirtmek istiyorum. Gerçekten Devlet Hava Meydanlarının hakkını teslim etmek lazım, çok iyi çalıştı, çok güzel işler yaptı, müteahhitler oluşturdu, yeni iş adamları oluşturdu, kendisi de birçok iş yaptı ve Türkiye'de havacılığın gelişmesi için var gücüyle çalıştı, bu hakkı bir teslim edelim. Daha sonra tabii ki İstanbul'a bir havaalanı gerekliydi ama bu düşünceler içerisinde havalimanını öyle yapalım ki bir de aktarma havalimanı olsun. Yani herkes Dubai'ye gidip başka yerlere -ya da neyse isim vereyim, vermemeyim, o başka- başka ülkelere gidip orada aktarma yapmasın, gelsin İstanbul'da aktarmasını yapsın. Gerçekten Türkiye yani çok dünyanın ortasında -isterseniz bakın, ölçün- dolayısıyla tam da aktarma alanı. Bunun üzerine havaalanı yeri tespit edildi. İşte bugünkü İstanbul Havalimanı'nın yeri teslim edildi. Gerçekten burada fizibilite çalışmaları yapıldı, buradaki bütün programlar yapıldı, çok çalışıldı bu havaalanının yeriyle ilgili. Senelerce projeler yapıldı, detaylı zemin etüt çalışmaları yapıldı, yer teslimine müteakip güya hazırlanan raporlar sahada işte yerleri yapıldı falan. İstanbul Havalimanı artık İstanbul için, Türkiye için çok elzem olduğuna 2012 yılında bu karar verildi ve 2013 yılında da ihaleye çıkıldı. Burada ihaleye çıkıldıktan sonra her şey açık yani hiçbir şekilde kapalı olan bir şey yoktu. Bakın sözleşmelerine, okuyun yani kot farkının daha sonra belirlenebileceğini, duruma göre değişebileceğini, bütün müteahhitler, bütün orada ihaleye girenler, çevre, DHMİ, efendim herkes biliyor bunu. Kot farkı daha sonra belirlendiği hâlde şikâyet eden bir firma da yok. “Ya ben aslında bilseydim kot

farkının böyle olacağını ben daha uygun fiyat verirdim.” diyen bir firmaya da rastlanmadı. Dolayısıyla, böyle bir itirazın çok yerinde olduğunu düşünmüyorum ama gene de dikkat edilmesi lazım. Yani biraz sonra o projeler meselesine de geleceğim, dikkat edilmesi lazım, daha dikkatli olunması lazım.

Gelelim yer teslimine. Evet, yer teslimi de daha önceden belirlendi yani ihaleye girmeden önce bunlar belirtilmiş. Yer teslimiyle ilgili idarenin vereceği kararlar önemli çünkü biz burada uygulama projesi yapamadık. Yani uygulama projesi yapmak orada zemin iyileştirmeleri seneler sürer, onun için kesin projeye çizilmiş. Şimdi, buraya bir gelelim. Yani Sayıştay ile yönetim arasında -ben de hasbelkader genel müdürlük yaptım- bu tartışma hep sürer. Bütün yöneticiler, bütün genel müdürler, bütün teknik adamlar keşke yapabilse de uygulama projesiyle çıksalar, buna heveslenirler ama bu bazen mümkün olmuyor. Şöyle olmuyor: Siz herhangi bir yerde zeminde bir proje yapacaksınız, onun kesin projesini yapmanız için metrede bir sondaj yapmanız lazım çünkü toprak metrede bir değişiyor. Dolayısıyla yani biraz belki bununla ilgisi yok, tünele gelen tünelin içini bilmiyorsunuz ki kesin proje yaparsınız. Ama ister yani yöneticiler, kesin projeye çıkmak ister. Ancak bu çok tartışılmış, Kamu İhale Kanunu’nda da altyapı projelerinde kesin projeye, avan projeye ihaleye çıkılır maddesi var. Bu niye yapılmış? Çünkü siz eğer illa ben uygulama projesiyle çıkacağım dersiniz bir projeye o zaman daha da pahalılaştırırsınız, bu sefer karşı taraf korkar. Altından ne çıkacak, ne çıkmayacak bilemez, çok pahalı fiyatlar verebilir. Onun için kesin projeye çıkmış, projeler yeniden incelenmiş, Devlet Hava Meydanları orada “passa” dediğimiz yani hani toprağın üzerinde işe yaramaz kısımların kaldırılması, onların düzenlenmesi için müteahhitlerle birlikte çalışmalar yapmış ve sonuçta yer teslimini de o zaman yapmış. Ve bir madde daha var, unutmamamız gereken o da şu: Yani “Dördüncü etap sonunda yapılacak mukayese sonucu görevli şirket lehine oluşacak farkın yöntemi daha sonra belirlenecek bir usulle kira bedeli, ilave yatırım vesaire lehinde değerlendirilmesi...” bu da değerlendirilecek. Yani düşünülmemiş bir şey değil ama gerçekten yani “yer tesliminde ne kadar gecikiriz, kotta ne kadar değişiklik olabilir”i önceden belirlemek de zor. Onun için kotta yukarı da olabilirdi yani daha fazla doldurma olabilirdi eğer yani toprak dayanıklı olmasaydı daha fazla yükseltildi, bu sefer müteahhidin aleyhine olunca ona zaten kimse ses çıkarmıyor da. Dolayısıyla da burada kimsenin bir zararı yok ama müteahhit, yapımca kâr ettiyse o dördüncü etap sonunda konuşulacak bildiğim kadarıyla şartname öyle.

Gelelim Zafer Havaalanı’na. Yani hakikaten Türkiye’de şu tartışma oldu Ulaştırma Bakanlığı’nda. Biz acaba her ile bir havaalanı mı yapalım yani işte Tunceli’yi ne yapacağız, Afyon’a bir havaalanı, Kütahya’ya bir havaalanı, Uşak’a bir havaalanı mı yapalım? Aynı ayrı mı yapalım, yoksa bu illerin havaalanı olmasın mı? Yapmayalım mı yani Afyon’a? Şu anda mesela Yozgat’a havaalanıyla ilgili çalışma var, Yozgat’ın çalışıp çalışmayacağını fizibiliteelerde gözüktüyor ama bazen gerçekte tam örtüşmüyor. O zaman denildi ki biz artık Türkiye’de -Avrupa’da da var bu- bölgesel havaalanları başlatalım yani bazı nüfusu kalabalık olmayan illerde bölgesel havaalanları yapalım, bunun ilkini de Zafer Havaalanı oluşturdu. Zafer Havaalanı’nda “Yolcu olacak, işte yurt dışında çok şeyler var -Kütahya’nın da, Afyon’un da, Uşak’ın da- yurt dışından uçaklar gelecek.” diye bütün fizibilite yapıldı ve başa baş geldi fizibiliteelerde ama sonradan bu olmadı. Olmayacak anlamına da gelmiyor, bundan sonraki yıllarda büyük bir ihtimalle o havaalanı da çalışacak, dolayısıyla yani böyle bir deneme. Sonradan orası çalışmayınca diğer yerlerde bölgesel havaalanı olmadı yani bu sefer illere havaalanı yapılmaya başlandı. Dolayısıyla bu Zafer Havaalanı’nda evet, yani biraz kamunun da ödeme görevleri var, ödemesi gerekiyor ama yani hep böyle buradaki zararın onda 1’i kadar Devlet Hava Meydanları 10 lira kazanmış, 1’inde de böyle bir hata demeyeyim de fizibilite tam tutmamış. Olabilir mi? Olabilir, olabiliyor yani. Dolayısıyla da bu kadar böyle acımasızca bir eleştirinin bence biraz haksız olduğunu düşünüyorum.

Son olarak da hakikaten bu uygulama projeleri burada da uygulama projeleri Sayıştay da her yazdığında “Niye buna uygulama projesiyle çıkmadınız?” diye eleştiri getiriyor. Burada da muhalefet de bunu sanki çıkılabilmemiş de çıkmamış idare gibi düşünüyor ama öyle değil, gerçekten çok zor. İnşallah hepinizin başına gelir yani bir yerde uygulama projesi, altyapıda uygulama projesi yapılır mı, yapılmaz mı gerçekten çok zor, yapılamayabiliyor bazen. Onun için buradaki eleştirilerin de çok fazla tutarlılığı yok olarak görüyorum.

Ayrıca da tabii, hakikaten burada bazı şeyleri, seçtiğimiz yer doğru -böyle kimin söylediğini hatırlayamadım da- yani “Seçilen yer doğru mu?” işte seçtiğimiz yer doğru, havaalanı doğru yapıldı. Bütün dünyada uluslararası havacılık şirketleri buraya iniyor, hiçbir ekşiği yok. Böyle bir şey olsa Lufthansa bir gün inmez ya da diğer şirketler bir gün buraya inmez. Havaalanının yeri de doğru, yapılışı da doğru, her şeyi doğru olan bir havaalanımız var, bundan sonraki dönemde de hayırlı uğurlu olsun diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

Buyurun Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Devlet Hava Meydanlarının değerli yöneticileri, Genel Müdüürümüz, kamu kuruluşlarının değerli yöneticileri, burada Sayıştayımızın değerli temsilcileri, katılımcıları; bu önümüzdeki dönemde Komisyonumuzun olumlu ve iyi bir çalışma yapmasını diliyor, ülkemizin menfaatlerini ve geleceğini koruyan bir düzeyde, hep birlikte bütünlük içerisinde olmamızı diliyorum. Hepinize de saygılar sunuyorum.

Şimdi, tabii arkadaşlarımız da defalarca ifade ettiler, bu Zafer Havaalanı’nı devamlı söylüyoruz, konuşuyoruz. Bu Zafer Havaalanı’nın yapılmasına karşı olduğumuzdan değil hadise. Biz o bölgede Zafer Havaalanı’nın yapılması ve olması gerektiği inancı içerisindeyiz ama bizim bu havaalanının maliyetine itirazımız var, maliyeti çok yüksek bir şekilde. Ben geçen dönemde de sormuştum -sayın genel müdür, tabii görevinde yok şu anda- yeni Genel Müdüürümüze de soruyorum. Bu havaalanı toplamda ihalesi yapılmadan Bayındırlık birim fiyatlarıyla 32-33 milyon dolara mal olması gerekirken ve bu da ihale yapıldığı zaman maliyeti bunun ihaleyle 25 milyon dolara düşürülmesi gerektiği hâlde buranın 66 milyon, 67 milyon değerindeki bir maliyetle yapılmasına karşıyız. Devletin yüzde 60-70 daha o yetimin hakkını burada bu maliyetlerle söğüşlendiğini görüyoruz. Bunun doğru olmadığını söylüyoruz, yoksa bizim böyle bir derdimiz yok. Yoksa havaalanı niye yapıldı, niye yapılmadı, tabii ki taraftarız.

Şimdi, diğer tarafta bizim itirazımızda da söylendiği gibi bu İstanbul üçüncü havaalanının 2020 yılından sonra bir yirmi beş yıl daha gündeme getirileceği yani yirmi beş yılın 2020 yılından baz alınacağı, hâlbuki görüldüğü gibi havaalanı geçen yıl açıldı yani hizmete girdi. Yani 2019’da, 2018’in sonunda hizmete giren bir havaalanının iki yıl sonra yeniden... Zaten bu zamana kadar bu şirket kollarını, onun bir şekilde her türlü menfaatleri sağlanmış, bir de 2020 yılından sonra başlatılması demek doğru değil. 2020 yılından sonra yapılması demek, bu zamana kadar vermesi gereken, 2018 yılıyla, hatta 2017 yılı ile 2020 yılı arasında vermesi gereken kira bedelinin, hizmet bedelinin verilmemesi demektir. Bu, bu kadar ayyuka çıkmış, bu kadar da insanlarımızın, Türk milletinin önüne bu şekilde daha hâlen sürdürülmesini, kollarını doğru buluyoruz.

Ben sayın milletvekili arkadaşımız Kemal Bey’in de tabii ki burada bir sözü oldu, “Gezi olayları” dedi. Bu doğru bir şey değil, Gezi olayları bu ülkenin hukukunun, Anayasa’sının ve...

BAŞKAN – Sayın Zeybek, sadece itirazları konu alan görüşlerinizi belirtirseniz...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tamam, Gezi olayları da doğanın korunması, yeşilin korunması ve hukuksuzlukların giderilmesi için bir eylem biçimidir, bunun başka şeyi yoktur.

BAŞKAN – Peki.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Gezi olayı deyip de lafı eveleyip geveleyip de ortaya koymak da doğru değildir diye düşünüyorum.

Diğer taraftan bu olayların havaalanı maliyetlerinin, havaalanındaki suistimallerin giderilmesi için şu anda partimizin bu olayları gidermek için Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine alınması gerekiyor, Genel Kurula getirilmesi gerekiyor. Tabii burada şöyle yapalım...

BAŞKAN – Zaten de geliyor Sayın Zeybek, zaten geliyor, geliyor.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tabii, tabii, oraya gelmesindeki maksat nedir?

AHMET KAYA (Trabzon) – Gerçekler ortaya çıksın.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Gerçekler ortaya çıksın. Gerçekten haksızlık var ise cezalandırılsın ama haksızlık da yoksa aklansın arkadaşlarımız, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de huzurunda yapılsın diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Zeybek.

Buyurun Sayın Özdemir...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkan, ben bir ilave yapmak istiyorum, sataşma var.

BAŞKAN – Yok, yok, öyle bir durum yok, bizim bulunduğumuz yerde olmaz.

Buyurun Sayın Özdemir.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Evet, Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli Devlet Hava Meydanları Genel Müdürlüğü yönetimi ve Sayıştay üyeleri; ben de yeni dönemin ilk toplantısının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Tabii, KİT Komisyonu daha öncesinde de özellikle bu itiraz gündemli toplantıda ben bir iki konuya değinmek istiyorum şahsen. Daha öncesinde 2011 mesela şu kuruluşlarda 2011-2016 yılları arasında bunun üç dört senesinde ben varım KİT Komisyonu üyesi olarak. Bugün de yani geçen dönem ve bundan sonra da yapılacak olan KİT Komisyonları hem alt hem üst inceleme komisyonlarında elbette ki muhalefetteki arkadaşlarımızın da bütün müspet yönleriyle katkı sunduklarını hep müşahade ettik. Bu kuruluşların ve diğer kuruluşların da bütün toplantılarında bazen muhalefet milletvekili arkadaşlarımız bizlerden daha çok takdirlerine mazhar oldular bürokrat arkadaşlarımız. Onun için de burada ibra konusuyla ilgili tabii ibra edilmiş, ibra edilen kuruluşların 2011'den 2016 yıllarına kadar yeniden gündeme taşınması elbette ki daha önce yaşanmış, bu da bir örnek olarak önümüze geldi. Ama bütün milletvekilleri, bu Komisyonun üyesi olan arkadaşlarımızın çok hassasiyetle davrandıklarını ve daha öncesinde de gene bu Komisyonunda ibra edilmeyen komisyonların yanlış iş ve işlemler yapan hiçbir bürokratin yanında yer almadığımızı ve eleştirdiğimizi, çok ağır eleştirilere maruz kaldıklarımızı da burada gündeme, dile getirmek istiyorum.

Tekrar toplantının hayırlara vesile olmasını diliyorum. Devlet Hava Meydanları İşletmesinde yeni Genel Müdürü ve yönetimi de tebrik ediyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özdemir, sağ olun.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Efendim, biraz önce Sayın Sertel, konuyu başka bir yerden aldı. Ben öncelikle bu yöntemin kullanılmasını eleştirmedim. Yani nasıl kullanılabileceğini söyledim, böyle bir yöntemin de istisnai bir yöntem olduğunu, geçmişte çok fazla kullanılmadığını, bildiğim kadarıyla da bu şekilde bir kullanım olmadığını yani dolayısıyla kastı o değildi ama söylediklerinden yani bilgilendirme vesaire şeklinde... Yani normal bir bilgilendirme diye onu algılıyorum, dolayısıyla elbette her şeyi bilmemiz de mümkün değil yani bu anlamda onun çok altını çizmekte fayda var. Oradan hareket etti, oysa benim asıl oradaki vurgum, o günden bu yana, o müzakerelerin yapıldığı, bu Komisyonla görüşüldüğü günden bu yana değişen şartlar neler oldu? Yani bu da şart değil, bu bir yoldur, Genel Kurula getirilir. Genel Kurula böyle bir teknik Komisyonun kararının sonucunu getirmenin ne maksatla olduğunu da hepimiz biliyoruz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Onu da açıklasın o zaman.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yani dolayısıyla orada kendisi de diyor ki: “Orada da sonuç alınmayacak.” Öyleyse ne olacak? Ama biraz konuşalım, siyaset yapalım. Tamam, yani dolayısıyla...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Yapanın yanına kâr kalacak diyorsunuz.

BAŞKAN – Lütfen, lütfen hatibin sözünü kesmeyelim.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bakın, o başka bir şey, Sayın Vekilim, o dediğiniz şey tamamen başka bir şey. Biraz önce Sayın Vekilim Sayın Özdemir söyledi yani burası teknik bir Komisyonur. Dolayısıyla, burada yapılan yanlışlar varsa onlar da en ağır şekilde bugüne kadar eleştirilmiştir, eleştirilecektir. Hiç kimsenin de yapılan yanlışların arkasında duracağını zannetmiyorum. Lütfen yani dolayısıyla o başka bir şey, bu başka bir şey.

Nitekim 35 kişilik Komisyon üyesi Genel Kurul tarafından seçilmiş, partilerin bu konularda uzman olarak ilettikleri, verdikleri adayları seçmiş ve bu Komisyonla görevlendirmiş. Dolayısıyla biz Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde bu konulara en yakın, partilerimizin uygun gördüğü en yakın şahsiyetleriz. Bu konuları bilen, uzman bir heyet ve bu şekilde bu Komisyon Plan Bütçe Komisyonu gibi uzman heyetlerden ağırlıklı bir şekilde oluşuyor. Dolayısıyla, ben şahsen burada şunu anlamak istedim. O günden bu yana ne değişti, neyi atladık, ben de bunu bilmek istiyorum. Ama burada böyle bir şey gelmedi, aşağıya ineriz yani Genel Kurulda görüşürüz. Tamam, eyvallah, buna da zaten bir itiraz eden yok değil mi? Usul, esas da zaten bunu gerektiriyor.

Ayrıca şunu da söyleyeyim bu vesileyle. Sayın Sertel ve Cumhuriyet Halk Partisi mensuplarının, değerli Komisyon üyelerimizin itirazları ağırlıklı olarak “kamu zararı” kavramı etrafında toplandı, orada kümelendi. Sayın Yaşar’ın itirazı aynı konuda, “Teknik olarak inceledim.” dedi, çok da teknik bilgiler verdi yani kendisinin de inşaat mühendisi olması, iş adamı olması münasebetiyle. O da konuyu ihale sırasındaki yarışmadaki adaletsizlik olarak aldı ve genellikle oralarda kümelendi. Yani burada da nereden konuya bakacağımızı ya da asıl itirazın nereden olduğunu da ben doğrusu teknik olarak anlayamadım. Yani bunu da ben ifade etmek istiyorum. Değilse birileri yanlış yaptıysa elbette o yanlışın bedelini ödeyecek. Baştan da söyledik, bu milletin hakkıdır ve bizim burada en önemli özelliğimiz, o tüyü bitmemiş yetimin hakkını korumak gibi bir vebalimiz var. Tanımıyoruz, bilmiyoruz, işin içinde değiliz yani birileri yanlış yapacak, birileri birilerine peşkeş çekecek, onun vebalini de biz alacağız. Kusura bakmayın, burada öyle çalışan kimse bu Komisyonla -hepimiz adına konuşuyorum- böyle bir kimse yok. Yani onun için bu ifadeleri kullanırken lütfen dikkat edelim. Siz farklı bakabilirsiniz, ben farklı bakabilirim. Ben de dört yıl şu anda Sayın Genel Müdürün oturduğu yerde oturdum, öyle şeylerle karşılaştım ki kurumla hiç alakası olmayan konuların getirilip Komisyonla konuşulduğunu da gördüm, şahit oldum. Çok önemli konuların getirilip konuşulduğunu da elbette gördük.

Efendim, yani buradaki bir de şunu da söylemek istiyorum, tabii esprili söyledi işte koltuktan bahsetti. Bizim koltukla bir derdimiz yok yani öncelikle bunu çok net bir şekilde ifade edeyim. Derdimizin ne olduğu belli, Sayın Sertel'e şunu hatırlatmak lazım. 24 Haziran seçimlerinde Türkiye yeni seçim yasası, yeni sistem gereği seçime ittifaklar hâlinde gitti. Yeni yasa açıktan ya da kapalı ittifak yapmaya cevaz verdi ve Türkiye'de de bu şekilde ittifakla seçime gitme söz konusu oldu. Yani ben şimdi merak ediyorum, eğer Sayın Sertel'in partisinin bulunduğu ittifak kazanmış olsaydı -burada koltuk diye ifade ettiği için söylüyorum- bu koltuğu bize mi teklif edecekti yoksa kendi ittifaka -açıktan ve kapalı- birlikte gittiklerine mi yapacaktı? Bunu da tabii böyle bir hatırlatıp ben tekrar teşekkür ediyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – O zaman “muhalefetiz” demeyeceksin.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Efendim?

BAŞKAN – Sayın Sertel...

ATİLA SERTEL (İzmir) – “Muhalefetiz” dediğiniz için söylüyorum.

BAŞKAN – Sayın Sertel, lütfen...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Seçim ittifakına gittik, ittifak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Siz yavru iktidarsınız.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Çelik, çok kısa, toparlayacağız çünkü.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Evet, ben bir açıklamada bulunacağım sadece, Sayın Zeybek bu Gezi olaylarıyla ilgili. O zaman 27 Mayıs 2013'te Taksim Dayanışma Platformu'nun bir bildirisi oldu. Tabii, çevreciler ya Geziciler. “Üçüncü havalimanı yapılmasın.” çevreciler tabii. “Üçüncü köprü yapılmasın.” yine çevreyle ilgisi var. “Kanal İstanbul yapılmasın, bir de HES'ler yapılmasın.” dediler, bu kadar. Almanya Frankfurt Havalimanı işletmesi Fraport karşı çıkıyordu ama bu arkadaşlar da karşı çıktı, bu grup çevreci oldukları için, bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Evet, çok kısa Sayın Karaman.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle ben şey için devreye girdim bu Zafer Havaalanı'nda böyle yani “Biz şeye itiraz etmiyoruz da maliyetine itiraz ediyoruz.” denildiği için böyle anlaşılmasın, böyle bir şey yok. Çünkü bu havaalanının birinci ihalesi yapıldı yani sınır değeri yüksek gibi gözüktüğü için kimse girmedi yani bunu yapacak bir pehlivan bulunamadı. Dolayısıyla, ikinci ihale yapıldı, 1 kişi girdi, dolayısıyla ihale yapılmış, sonuçları İhale Kanunu'na uygun olan bir şeyin yani bunu pahalı verdiniz, ucuz verdiniz tartışması olmaz. Ama öbüründe dikkat etmek lazım yani kamu-özel sektör ortaklığı yapılırken maliyetlere daha dikkat etmek lazım olduğunu kabul ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

Buyurun Sayın Tan, pardon, kusura bakmayın.

AHMET TAN (Kütahya) – Estağfurullah, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de yeni bir yasama yılına girerken herkese başarılar diliyorum. Tabii ilim Kütahya'yla alakalı konu biraz gündeme gelince biz tabii detaylarını biliyoruz ama konuyu uzatmama adına ben de Süleyman Bey'in ifade ettiği şeyi söyleyecektim. Yani burası elden pazarlıkla verilmiş bir yer değil, sonuç itibarıyla bütün herkese açık bir ihaleyle verildi ve ikinci ihalede burası bu anlamdaki müteahhidine kavuştu.

Tabii, şunu da ifade etmek istiyorum: Yani Türkiye'de bir teşvik sistemi var. Bu teşvik sistemi Doğu Anadolu'da başka, Akdeniz'de başka, Ege'de başka, Karadeniz'de başka başka sektörlerde ve birimlerde olabiliyor. Bölgenin de hem organize sanayi bölgeleri anlamında hem -burada Afyon ve Kütahya, hatta Uşak, 3 il var bu konunun içerisinde- turizm potansiyelleri anlamında, bir de bu bölgede yaşayan, yurt dışında ciddi sayıda insanın olması münasebetiyle buraya bölgesel bir havalimanı yapılmasına ilişkin bir irade beyan edildi. Yani, biz, tabii ki arkadaşlarımızın bu bölgeye havaalanı yapılmasını demediklerine, demeyeceklerine inanıyoruz ancak bu bölgeyle ilgili, bu potansiyeli arttırmaya yönelik bir çalışmanın da olması gerekiyor, bu minvalde yapıldı ve iki, bu yapılan havalimanıyla alakalı olan ihale herkese açık, şeffaf bir şekilde yapıldı. Tek firmanın girmesi belki kafalarda farklı soru işaretlerine yol açabilir ama ikinci ihale verildi. Dolayısıyla, şunu da ifade edeyim: Şu andaki müteahhit de bu durumundan çok memnun değil, şu andaki, Zafer Havalimanı'ndaki müteahhit de durumundan çok hoşnut değil işin doğrusu. Bunu da "off the record" olarak vereyim. Dolayısıyla, Zafer Havalimanı'yla alakalı, önümüzdeki süreçte, inşallah, yeni uçuş güzergâhlarıyla birlikte bu havalimanının çok daha iyi şartlarda çalışacağına da ben yürekten inanıyorum.

Hepinize çok çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tan.

Buyurun Sayın Zeybek.

Sataşmaya mahal vermeyecek bir...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tamam. Bizim burada maksadımız bu değil.

BAŞKAN – Biliyorum, maksadınızı biliyorum, sadece...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Olumlu şey yapmaya çalışacağız.

Şimdi, tabii ki bu Gezi olayında, arkadaşımızın, Sayın Vekilimizin söylediği gibi, biz doğanın katledilmesine, tahribat yapılmasına, var olan alanları yok etmek için değil, yeniden doğaya ve insanlığa bir şeylerin katılmasını, tahrip etmeden, önem verdiğimiz için biz bu şekilde, bu tür olaylara karşı olmadığımız, olayların sadece insanlık için, iyi kullanılması için, faydalı olması için biz o yönde söylüyoruz. Yoksa, bunlar tabii ki, olaylar olacaktır, menfi de olacaktır, müspet de olacaktır. Biz, tabii, bu olayların olmasına karar verecek durumda da değiliz burada. O yüzdendir ki bizim açımızdan bu olayları böyle değerlendiriyoruz.

Diğer taraftan, tabii, yine Sayın Vekilim söyledi, isim söylemek istemiyorum şimdi tabii, Zafer Havaalanı'nın maliyetinin, ihale yapılmış, daha sonradan... Ya, bunlar hepsi şey, adrese dayalı ihaleler. Türkiye'de şu anda bizim... (Gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen... Lütfen...

Sayın Zeybek, bakın, her konuşmanız farklı bir değerlendirme. Lütfen, rica ediyorum.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – İstanbul'daki havaalanı da, Zafer Havaalanı da öyle olmuştur. Sayın Genel Müdürüm ve Yönetim Kurulu arkadaşlarımız burada.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Genel Müdürüm, tekrar size hayırlı olsun diyorum. Samsun Uluslararası Havaalanı. Kargosu var, uluslararası uçabiliyor, Karadeniz'in ve Türkiye'nin gözbebeği bir il ve nüfus olarak, potansiyel olarak, turizm potansiyeli olarak çok yüksek olan bir yer Samsun. Ama ne yazık ki, uluslararası hava taşımacılığında Samsun'umuza yer verilmiyor. Yani gerek Orta Doğu'dan gerekse uluslararası, Avrupa'dan, Amerika'dan, Rusya'dan, neyse, bir uçuş sağlayamıyoruz. Zarar edebilirsiniz. Her uçtuğunuz yerden kâr mı ediyorsunuz?

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Bak... Aynı şeyi yapıyorsunuz. Yapmayın artık ya!

BAŞKAN – Sayın Zeybek, bunu alt komisyonda, üst komisyonda, lütfen... Bugünkü toplantımızın konusu değil. Lütfen...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, o zamana kadar yani bir hazırlık yapılınsın diye ben onu söylüyorum.

BAŞKAN – Tamam, ön hazırlık yapsın. Lütfen...

Peki, teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Gerçekten haksızlık ediyorsun. Aynı şeyin tersini söylüyorsun şimdi de...

BAŞKAN – Sayın Karaman, lütfen...

AHMET TAN (Kütahya) – Kasımın 11'inde 11'i 11 geçe ağaç dikimi var, sizi bekliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Tan, lütfen...

Son olarak Sayın Durmuşoğlu, buyurun.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, ben de yeni dönemimizin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum, başarılı bir dönem olmasını diliyorum.

Özellikle son yıllarda ülkemizde her alanda olduğu gibi, havalimanı işletmeciliği noktasında da başarılı çalışmalar yaptığı için ben Devlet Hava Meydanları İşletmesi başta Genel Müdür ve yöneticilerini tebrik ediyorum, başarılarının devamını diliyorum. 2002'de Türkiye'de 26 olan havalimanı sayısı bugün hamdolsun 56'ya çıktı ve profesyonel bir işletmecilikle bunu başarılı bir şekilde yönetiyorlar ve kamu-özel iş birliği içerisinde, Türkiye'deki havalimanlarının bir an önce milletimizin, halkımızın hizmetine sunulması yönünde de hakikaten çok başarılı çalışmalar yürütüyorlar.

Ben tekrar, yeni atanan Sayın Genel Müdürümüzü ve ekibini tebrik ediyorum. Başarılı çalışmalarının devamını diliyorum. İnşallah yeni dönem hayırlara vesile olsun diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Durmuşoğlu.

Sayın Genel Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı? Varsa çok kısa bir şekilde sizden alalım.

DHMİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN KESKİN – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Herhangi bir ilavemiz bulunmamakla birlikte, belki bir noktayı dikkatlerinize arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Tamam. Kısaca.

DHMİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN KESKİN – Çok kısa.

Biz bütün hücrelerimizle kamuya hizmet etmek ve kamu yararını gözetmekle kendimizi mükellef kıldık ve buralarda bu yüzden varız. Ancak bizim kuruluş yasamız 5018 değil, yani kamu yararı esasıyla kurulan bir kurum, kuruluş değiliz. Her işimizde bu var. Ancak 233 sayılı KHK'yla kurulduk. Bu da bize verimli çalışıp kâr etme ödevi veriyor kanun bize bunda. Bunu sadece dikkatlerinize arz ediyorum.

Hepinize ayrı ayrı saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi itirazların oylama işlemlerine geçiyoruz.

Belirttiğim üzere, her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı oylayacağız. İlgili yıla ilişkin hesap ve işlemler daha önce ibra edilmiş olduğundan yapılan itirazın kabul edilmesi o yılın hesap ve işlemlerinin ibra edilmemesi, yapılan itirazın kabul edilmemesi daha önce verilen ibra kararının korunması sonucunu doğuracaktır.

Bu doğrultuda oylama işlemlerine başlıyoruz.

Kurumun daha önce ibra edilen 2011 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2012 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2013 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2014 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2015 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2016 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli üyeler, böylelikle, oylama işlemleri tamamlanmıştır.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan altı hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzca kabul edilmemiştir.

Sayın Genel Müdürüm, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum.

Toplantımıza saat 14.00'te toplanmak üzere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.40

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.15****BAŞKAN: Mustafa SAVAS (Aydın)****BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)****SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)****KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)**

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, görüşmelerimize Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğüyle devam ediyoruz.

2.- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ile 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Öncelikle Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli üyelerimiz, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün itiraz edilen 2011 ile 2016 yıllarını kapsayan altı hesap yılı ve işlemleri Komisyonumuzda ibra edilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi grubunca yapılan itirazlarla bu altı yıla ilişkin hesap ve işlemlerin ibra edilmemesi talep edilmektedir. Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazlarda özetle, çaylıkların yenilenmesi için üreticiye yeterli destek verilmemesi, faiz giderlerinin yüksek olması, finansman dengesinin sağlanamaması, dağıtım ve pazarlama işinin iyi yapılamaması, bu işin özel sektöre devredilmesi gerektiği gibi iddia ve hususlar yer almaktadır.

Şimdi görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla ve on beş dakikayla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Evet Sayın Tuncer, buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ayrıca ÇAYKUR'un kıymetli Genel Müdür Vekili ve çalışma arkadaşları, Sayıştayın kıymetli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

İtirazlarımız doğrultusunda söz aldım. Hem itirazlarımızı hem de bu konuda desteğinizi talep edeceğim ama bundan önce çayla ilgili kısa bir bilgi vermek istiyorum.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi heyeti olarak 5 milletvekili 23-25 Eylül 2019 tarihleri arasında yani yaklaşık bir kırk gün önce Rize'yi ziyaret etmiştik. Oradaki dört günlük çalışmamızda Rize'nin ve Karadeniz Bölgesi'nin ana konusu çay olmuştur. Orada çayla ilgili belirtilen temenniler ve sorunları not almıştık, onlara kısaca değineceğim çünkü bunlar da genelde bizim itirazlarımızla bağdaşan şeyler. Bu bahsedeceğim konular da tamamen Rize'deki çay üreticilerinin, Ziraat Odasının, Ticaret ve Sanayi Odasının, Ticaret Borsasının bize iletmiş olduğu konular.

Genel olarak Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 830 bin dekar çaylık alanda yaklaşık 210 bin ruhsatlı üretici aile çay tarımıyla uğraşmakta. Yıllık yaş çay ürünü rekoltesi iklim ve tarımsal teknik koşullara bağlı olarak 1 milyon 250 bin ile 1 milyon 350 bin ton arasında değişmektedir. Kamu kurumu olan ÇAYKUR 46 çay fabrikasında 650 ila 700 bin ton çay almaktadır. ÇAYKUR sektörün âdeta teminatı ve sigortası durumundadır.

Çay üretiminde 3 ayak bulunmakta; üretici, sanayici ve tüketici. Bu üçünün de çayla ilgili sorunlarını kısaca belirtmek istiyorum. Çay üreticisinin de tüketicisinin de çay işleyicisinin de öncelikli sorunu çay kanunu. Rize'deki çay üreticileri ve sanayicilerinin en temel isteği bir an evvel çayla ilgili bir kanunun yapılmasıdır. Geçtiğimiz yıllarda AK PARTİ milletvekillerinin bu konuda bir hazırlık yaptıkları ancak sektörde bir birlik sağlanamadığı gerekçesiyle bunun askıya alındığı tüm yöre halkı tarafından bilinmektedir. Meclisten çıkarılacak olan bir çay kanununun hem üreticiyi hem de sanayiciyi rahatlatacağı ifade edilmiştir ancak bu kanunun, sacayağı olan üreticiyi, tüketiciyi ve sanayiciyi memnun etmesi çok önemlidir. Çay kanununa ilişkin Rize Ticaret Borsası bir hazırlık yapmış, bir kanun taslağı hazırlamışlar ancak üreticiler bu kanun taslağının sadece sanayiciyi savunduğu gerekçesiyle çok tedirgin ve korkuyorlar.

Yine bir başka sorun –çay üreticilerinin- çay kanunuyla birlikte çayda taban fiyat uygulamasına geçilmesi. Çay taban fiyatının belirlenmesi durumunda sektördeki fiyat karışıklığının sona ereceği öngörülüyor.

Aslında bizim itirazlarımızın da temel konusu olan diğer bir sorun, çay bahçelerinin yenilenmesi talepleri. Çay ekimi ve üretiminin seksen yıllık bir tarihi bulunmakta bölgede. Ziraat odalarının ve çay üreticilerinin en büyük sıkıntısı ise çay bahçelerinin artık yaşlanıyor, ekonomik ömrünü tamamlıyor olması. Bir çay bahçesinin ömrünün en fazla yüz yıl olduğu değerlendirildiğinde Rize'deki çay bahçeleri artık yaşlanmış. Çay bahçelerinin düzenli ve kademeli olarak yenilenmesini şart olarak görüyorlar. Budama yöntemiyle yapılacak olan yenilemede üretici iki yıl, yeni dikim yöntemi olan yenilemede ise sekiz yıl ürün alamayacak, bu da onları korkutuyor, bunun karşısında da ÇAYKUR'un ve Hazinesinin bu süreçte kendilerini desteklemesini talep ediyorlar.

Çay üreticilerinin diğer bir sorunu çay bahçelerinin miras yoluyla aşırı derecede bölünmesi. Bunun bir toprak reformu, toplulaştırma gibi bir şeyle bu hususun da düzenlenmesini talep ediyorlar. Çayın millî ürün kapsamına alınması orada çok büyük bir istek ve talep görüyor.

Yine, aslında en önemli, korktukları şey de kaçak çay. Ülkemize kaçak çay girişinin önlenmesi gerekmektedir, ele geçirilen kaçak çaylar ise imha edilmelidir. İthal edilen kuru çaylara 2009 yılına kadar gümrük kapılarında tahlil yapılmıyormuş ancak Hükümet bu uygulamayı 2010 yılında kaldırmış. Bu nedenle ülkeye tahlili yapılmayan kirli çayın düşük fiyatlarla girdiğini belirtmektedirler. Bu durum çay üreticilerini olumsuz etkilemiş. Gümrük kapılarındaki çaya tahlil uygulamasının yeniden başlatılması yönünde yoğun bir talepleri var.

Orada diğer bir husus da bölge nüfusunun yaşlanması mı dersiniz, göç etmesi mi, hangi sebep olursa olsun yabancı işçi çalıştırılması yani Türk işçiler değil, yabancı işçi. Çay toplamaya Gürcistan'dan yoğun bir şekilde işçilerin geldiği ve Gürcistan'dan gelen işçilerin de bir sezonda yaklaşık –hava iyi olursa 3 defa çaydan ürün alınabiliyormuş bölgede- 100 milyon doları bölgeden Gürcistan'a götürdüğünü yani paramızın Gürcistan'a gittiği konusunda dert yanıyorlar. Bununla ilgili hem iktidar partisini hem kurumu bilgilendirmiş olayım.

Daha sonra bizim itirazlarımız var, onlar da aslında bu sorunların genelde hemen hemen aynı gibi.

Birinci itirazımız 2011'den 2016'ya kadar bütün yılları kapsıyor. ÇAYKUR sadece bir iktisadi kuruluş değildir. Doğu Karadeniz Bölgesi ekonomisinin temel gelir kaynağı olan çayı bölge halkına, ekmek kapısına dönüştüren bir kurumdur. Dolayısıyla, ÇAYKUR'un alım, üretim, stok, satış, istihdam ve finansman yönetim açılarından iyi idare edilmesi sadece kuruluşun değil, bölge halkının geçimi için kritiktir.

ÇAYKUR iyi işletilmemektedir. Bunun sonucunda orta, uzun vadede yaşanacak en önemli sorun, gelirleri zaten düşük olan ve ÇAYKUR'un çay sektöründe küçülen rolü dolayısıyla özel sektörün insafına her geçen gün daha fazla terk edilen üreticilerin yaşlanmakta olan çaylıkları yenileyecek güce sahip olmamalarıdır. Yani ÇAYKUR'un iyi yönetilmemesi bölge ekonomisinin bugününü değil, yarınını da tehdit etmektedir. İyi yönetilmeyen ÇAYKUR'un çay üreticilerine, yaşlanan çaylıkların yenilenmesi için gerekli ve yeterli desteği vermediği görülmektedir ve bu gidişle de olmayacaktır. Nitekim, yenilemekten amaç, yaşlanmış ve ekonomik ömrü azalmış çay bahçelerini daha ekonomik ve daha verimli hâle getirmek, içeriye ve dışarıya satılacak çay miktarını ve kalitesini artırmaktır. Yenileme yapılırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Mesela, yenileme öncelikle Türk çayı olarak bir marka olmuş çayımızın genetik yapısı korunarak yapılmalıdır. ÇAYKUR yenilemeye ıslah olarak bakmaktadır ve Çin, Japonya, Endonezya, Hindistan, Sri Lanka, Kenya ve Vietnam gibi ülkeleri örnek almaktadır. Bu uygulama doğru bir uygulama değildir. Her ülkenin coğrafi yapısı, iklimi, toprak özellikleri birbirinden farklıdır ve bu farklılıklar da o ülkenin çayına yansımaktadır. Türk çayı, Türk çayı olarak kalmalıdır, hiçbir çayla ıslah edilmemelidir. Yöre halkı da "yenileme" adı altında çayın özelliğinin değiştirileceğinden korkmaktadır. Ayrıca bizim çayımız, bakım maliyeti az olan, hastalanmayan ve kendine has renk, tat ve kokuya sahip olan bir üründür. Dolayısıyla "yenileme" adı altında çayın özelliğini bozacak her türlü girişimden kaçınılmalıdır.

Yine, yenileme yapılırken üretici korunmalıdır. Çay bahçesi olan üreticiye yenileme esnasında kaybı olan para ödenmeli ve kademeli yenileme yapılmalıdır. Bu durumlar aslında sadece teori ve birtakım temennilerdir. Peki gerçek ile uygulama nasıl? Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizler 2011 yılındaki işbu tespitlere itiraz etmişiz yani bu sorunlar 2011 ve öncesinde de varmış. Peki ne yapılmış? Maalesef aradan çok çok uzun zaman geçmesine rağmen, bugüne gelinmesine rağmen hiçbir yenileme yapılmamıştır. Oysa başka bir türe gerek kalmadan mevcut çayımız yenilenmeye başlansa idi yenilenen bahçeler şimdi gayet verimli çay üretmeye başlamış olacaktı ama kurumun asıl amacı çay bahçelerini yenilemek değil, mevcut çay bahçelerini küçültmek suretiyle azaltmaktadır. Nitekim, Kasım 2018 ayında Bakanlıkta yapılan bir toplantıda çay bahçelerinin yenilenmesi için ayrı bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesine ihtiyaç olduğu kararı alınmış ama bu kararname çıkarılmamış. Çok çok basit olan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi bir türlü nedense çıkarılamamıştır. Yine aynı toplantıda, yüzde 50 eğimden fazla olan yerlerde yenileme yapılamayacağı kararı açıklanmıştır. Yani bu durumda yenilemeyle bahçelerin yüzde 30 ila 35'i yok edilecektir. Yenileme işini ÇAYKUR, çay üreticisine devretse çok daha iyi olacak gibi. Siz masrafını verin, üretici tüm bahçeleri en iyi biçimde ve en kısa sürede yeniler.

Kurumun yenileme ile bir başka bahanesinde ise çay kanunu ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi gibi mevzuat eksikliği olduğunu ileri sürmektedir. Gerek ülkeyi gerekse ÇAYKUR'u on yedi yılı aşkın süredir AK PARTİ yönetiyorsa bu hususların hâlen konuşuluyor olmasından da hicap duyuyorum. Ayrıca AK PARTİ'nin en yüksek oy aldığı bölgeyi görmezlikten gelmesi ve sadece hemşehricilik ardına sığınması bölge halkına karşı da haksızlıktır.

Açıkladığım nedenlerle kurum iyi yönetilmemektedir. Kurumun iyi yönetilmediğine dair en iyi cevabı yine kurum kendisi veriyor, kurum niye yenileme yapmadığını şöyle anlatıyor, âdeta fıkra gibi: “Araştırma Enstitümüzde çok cüzi miktarlarda fidan üretimi yapılması, doku kültürüyle fidan üretiminde istenilen başarımın sağlanamaması, bölgede fidan üretimi yapan kuruluşların olmaması, ithalatın istenilen miktarda olup olmayacağıın bilinmemesi, Türkiye çapında fidan üretimi yapan firmaların çay fidanı üretimi konusundaki yetersizlikleri, fidan üretilecek klonların yetersiz oluşu, çelik alınabilecek nitelikte klonların çok olmaması, damızlık bahçelerin olmaması gibi nedenlerden dolayı yeterince fidan üretimi yapılamayacağından geniş çaplı bir alanda kısa sürede çaylık alan yenilenmesi mümkün görülmemektedir.” Yani bu hususları ÇAYKUR kendi yapması gerekirken başkaları yapmıyor ve suçu onların üzerine atıyor. Böyle bir yönetim tarzı mümkün değildir.

Yine kurumun kendi cevabında çeliştiği noktalardan birinde, çay yenilemede 50 dönümlük bir alanda yenilemeye başlanmasının ilk beş yıllık pilot proje tamamlandıktan sonra olacağı söz konusu. Yani sadece 50 dönümde başlamak için bir beş yılı gözden geçiriyor ve muhtemelen yenilenmesi bin dönümün üzerinde olan yer var. Yani 50 dönüm için beş yılı gözden çıkaran bir kurumun bin dönüm için ne kadar bir süre ortaya koyacağı da maalesef mümkün değildir. Kurum sadece konuşuyor ama hiçbir şekilde çözüm üretmiyor, laftan öteye gitmiyor. Âdeta bu, dönemin Millî Eğitim Bakanının “Öğrenciler olmasa ben Bakanlığı gayet güzel idare edeceğim.” demesine benziyor, çay olmasa da ÇAYKUR da aslında bu kurumu çok iyi idare edecek.

İkinci itirazımız bizim, ÇAYKUR’un 2011 bilançosunda 26.927 TL faaliyet zararı yer almaktadır. 2007 yılında 24.052, 2008 yılında 29.144, 2009 yılında 31.063, 2010 yılında 22.869 TL faaliyet kârı elde etmiş olan kuruluş 2011 yılında çok büyük miktarda faaliyet zararı etmiştir. Bu zararın daimi kadro verilen işçilere yapılan giderlerle açıklanması gerçeği yansıtmamaktadır. Bu zararın sebebi de yine açıkça kötü yönetimdir. Nitekim, kurum 2010 yılı dâhil sürekli kâr eden bir kurumken 2011 yılından itibaren ise sürekli zarar eden bir kurum hâline dönüşmüştür. 2011 yılından sonra kurum zararı her yıl katlanarak artmıştır. 2011 yılındaki zararı işçilere kadro verilmesine bağlayan kurum, aradan sekiz yıl geçmesine rağmen hâlen ettikleri zararı işçilere bağlamaya devam etmektedir. “Ben bu kurumu yönetemiyorum.” demekten korkmamalıdır, aksine çok onurlu bir davranıştır. Bahaneyi işçilerin sırtına yüklemek sosyal devlet ve işletme yönetim ilkeleriyle değil, katı emperyalizmle bağdaşır. Ayrıca altı yıl boyunca işçilere kadro verilmesinden kaynaklı gider artışını karşılayamamak ancak ve ancak basiretsiz tüccarın yapacağı bir yönetim şeklidir ve kötü yönetimdir. Böyle bir yönetici topluluğu hiçbir özel sektörde çalışamaz, öyleyse kurumda ve devlette de çalışmamalıdır.

Üçüncü itirazımız bizim, 2011 yılı itibarıyla kuruluşun bilançosunda biriken zarar toplamı...

BAŞKAN – Süre doldu, sözlerimizi tamamlayalım Sayın Tuncer.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – İsterseniz konuşmak isteyen varsa onlara söz verin çünkü beş on dakika daha sürebilir.

BAŞKAN – Yok, biz on beş dakikayla, biliyorsunuz...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Bizim grupta konuşmayanların söz hakkını devraldım.

BAŞKAN – Yok, biz on beş dakika olarak konuşmuştuk, toparlayalım lütfen.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Kısa kısa tamamlayayım, tamam.

BAŞKAN – Zaten alt komisyonda, üst komisyonda tekrar bunları gündeme getiririz, Genel Kurulda gündeme getiririz.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Tamam, bir dakikaya bitireyim ben.

BAŞKAN – Peki, Tuncer Bey.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kurumun kötü yönetilmesinin diğer bir kanıtı da aşırı faiz giderleridir. Kurum faiz ödemelerinin gerekçesini de hiç kendi üzerine almıyor, bu kez de üreticiye kabahat buluyor. Şayet üretici teslim ettiği çayın parasını istemese bu faiz ödemesinden kurum kurtulacak. Bu da çok yanlış bir gerektir. Faiz ödemelerinde tabii ki bildiğimiz üzere sadece kurum sorumlu değildir, bu hususta Hazine de üzerine düşen sorumluluğu yapmamıştır ve kamu kaynaklarından aktarım gerçekleşmemiştir. Ancak şayet kamu bankaları medya ve televizyon alımı yapan kişilere düşük faizli kredi vermek yerine eğer ÇAYKUR gibi kamu kurumlarına bu desteği, bu krediyi düşük faizle verseydi kurum belki de bu faiz yükünden çok büyük oranda kurtulacaktı, Hazine de gerekli desteğini yapmış olsaydı.

Diğer bir itiraz konumuz –hemen bitiriyorum- pazarlama kurulduğu günden itibaren uzunca bir süre ve başarıyla kendi ürününü kendi pazarlayan bir kurum olmuş ÇAYKUR -nitekim benim teyze oğlum da yıllarca Amasya’da bölge bayiliğini yapmıştı- ama ne olduysa birden “Pazarlama işini ben yapamıyorum.” demiştir, elindeki büyük bir pazarı özel sektöre terk etmiştir. Kurum özel sektöre geçişi savunurken de aslında kendi kendine yaptığı yanlış ve kötü yönetimi itiraf etmiştir, demektedir ki: “Özel sektör üzerinde kontrol sağlayabilmek için ÇAYKUR kuruluşu olan ÇAYSAN’ın yüzde 10 oranında hissedar olduğunu belirtiyoruz.” Yani özel sektöre pazarlamayı devretmiş ama demiş ki: “Bunu devrettik ama yüzde 10’unu da hâlen ÇAYSAN kanalıyla biz elimizde tutuyoruz.” Değerli arkadaşlar, bu aslında “Yüzde 10’unu imtiyazlı hisselerle elimizde tutuyoruz.” demek değildir, “Biz pazarlamanın yüzde 90’ından vazgeçtik.” demektir, bunu tersten okuduğumuzda yüzde 90’dan direkt vazgeçilmiştir. Bu, herhangi bir övünç sebebi de değildir.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz Sayın Tuncer.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, çayın Rize’de ne anlam ifade ettiğini hepimiz gayet iyi biliyoruz. Çay bugün Rize’de her şey demek yani düğünler çayla yapılıyor, okul masrafları dâhil, hasılat zamanı çaydaki zamanlamaya göre, alım günlerine göre ödemeler de programlanıyor. ÇAYKUR’dan Rize’de vazgeçmemiz diye bir şey söz konusu olamaz, dolayısıyla içinde bulunduğumuz şartları düzeltmemiz lazım. Rakamlara baktığımız zaman ÇAYKUR 2011’de zarar ediyor, 2012’de, 2013’de zarar ediyor, 2014’te 331 milyon zarar, 2018 yılında da şirketlerin yönetim kurulları toplanıyor, diyorlar ki: “Biz bunda hesabı kitabı düzelttik, 2018 yılında 42 milyon lira kâr hedefliyoruz.” Dönüp bakıyorsunuz, 2018 yılında 657 milyon zarar beyan ediyorsunuz yani 42 milyon kâr hedefliyorsunuz, 657 milyon zarar ediyorsunuz. Vallahi siz bu rakamlarla hangi masaya oturursanız oturun, hatta kendi istifa mektubunuzu kendiniz masaya koyarsınız, “Arkadaş, kusura bakmayın, ben bunu başaramıyorum, bunu beceremiyorum.” demek hakikaten en erdemli davranış olur.

Sonuç itibarıyla çay üretiminin yüzde 49’unu... Mesela, 2017 yılında ÇAYKUR çay üretiminin yüzde 41’ini yapıyor, özel sektör de yüzde 59’unu yani 525 bin ton ÇAYKUR, 747 bin ton da özel sektör üretim yapıyor ama bu yüzdeye sahip olan özel sektör kâr ediyor, hâlâ şu an Rize bölgesinde yeni yeni çay işletmeleri açılıyor, bizim ÇAYKUR ha bire zarar etmeye devam ediyor. Bunun anlaşılabilir bir yanı yok. “Efendim, işçi aldık, kadroya geçirdik, ek masraflarımız var, kredi kullandık, faiz ödedik, dolayısıyla maliyetlerimiz arttı.” O zaman buraya gelirsiniz, dersiniz ki: “Bizim sermayemiz yeterli değil.” Yeterli sermaye oluşturmak adına -KİT Komisyonunun diğer bir görevi de budur- biz de deriz

ki: Buranın sermayesini güçlendirelim, hiç olmazsa bir miktar finansman olarak destekleyelim, faiz yükünden kurtulsun. Bu öneriyi getiririz. Aslında şunu da söyleyeyim: ÇAYKUR'un denetiminde biz burada bütün bunları konuşurken dedik ki: Bir çay yasasına ihtiyaç var. Sayın Genel Müdür de o zaman katıldı, "Haklısın." dedi. Çay yasası konusunda bir çalışma yapalım. Bu Komisyon bittikten sonra ben de büroma geçtikten sonra arkadaşlara dedim ki: ÇAYKUR'la bir irtibata geçin, bu ÇAYKUR yasası çok elzem. Bakın, bakalım ÇAYKUR'un yöneticileri bu konuyla ilgili neyi beyan ediyorlar, nasıl bir yasa istiyorlar, içinde neler olsun, hangi konularda takıntıları var? Çünkü o zaman da söylemiştim madem önünüzde bu tür sorunlar var, getirin Komisyona katkı sağlayalım diye, biz de bir miktar katkı sağlarız diye yönetici arkadaşlarımızla irtibat kurmaya çalıştık ama kapı duvar yani "Ne düşünüyorsunuz?" un biz karşılığını bile alamadık. Çay yasası konusunda bize bir yazı yazın. "Biz böyle bir çalışma yapmıyoruz." Kim yapıyor? "Orası, burası." Sonuç? Bununla ilgili ben milletvekili olarak, yani KİT Komisyonu üyesi olarak -aynı sizin üst kurulunuz gibi mi dersiniz- bu kuruma katkı sağlamak adına... Bir defa şunu söyleyeyim: Bu Komisyon kesinlikle iktidar ya da muhalefet komisyonu değildir, ben şahsen öyle görmüyorum. Burası bir şirketin üst yönetim kuruludur. Şirket getirir dosyasını, masanın üzerine koyar, ona göre de biz bakarız ve yönlendiririz. Yoksa muhalefet milletvekili istedi diye bu tür bilgileri göndermemenin hiçbir anlamı yok, burada alenen söylüyorum. Dolayısıyla, bana göre sizin çay yasası diye de bir derdiniz yok.

Şimdi, devamında, tabii, aynı şekilde demin de söyledim: Özel sektör bu işi nasıl yapıyor? Yani hiçbir şey bilmiyorsanız kopya çekin. Yani onlar nasıl kâr ediyor, birim maliyetleri nedir, ham madde maliyeti nedir, pazarlama maliyeti nedir, personel maliyeti nedir? Şimdi, cevap vermişsiniz ama ben bunu detaylı olarak istiyorum, alt komisyonlarda görüşürüz. Geleceğe hazırlık yapmak adına bunu bekliyorum yani 1 kilogram çaydaki maliyetleri ben rica ediyorum. "Ham madde maliyeti, gübre, personel, kira gelirleri" desin, adına ne derse desin, bunu kendilerinden bekliyorum. Devamında, bütün endişemiz şu: Özellikle bu KİT'lerde geçmişte bunları da yaşadık Şeker Fabrikaları gibi, ÇAYKUR'un şu anda çok ciddi arazileri var Rize'de. Şimdi, ha bire zarar ediyor, ediyor, canından bezdirip yarın sadece arazileri adına özelleştirilmesinden ben şahsen endişe duyuyorum. Yani en son bizi öyle bir noktaya getireceksiniz ki "Kardeşim, o zaman şu üretimi durdurun, özel sektör bu işi yapsın." gibi. Bakın, aynı zamanda hep istihdamdan bahsediyoruz, işsizlikten bahsediyoruz. Bazı bölgelere özellikle mal olmuş... Yani çay bugün Rize'yle özdeşleşmiştir, burada fidan üretimi de dâhil, diğer üretim alanları neyse, üretim çeşitliliği de dâhil ne gerekiyorsa yapılmalıdır. Eğer siz bunu kendi bütçenizle karşılayamıyorsanız bunun karşılanması yönünde devletten destek isteyebilirsiniz. Biz de en azından deriz ki Tarım Bakanlığına: Bu çay kültürünün gelişmesi konusunda, fidancılığının gelişmesi konusunda bir sürü tarımsal destekler var. Madem bu çay bahçeleri sizin imkânlarımızla, sizin sağlayacağınız katkılarla revize edilemeyecekse, iyileştirilemeyecekse bunu da en azından bir öneri olarak götürürüz, Tarım Bakanına da deriz ki: Siz hayvancılığı destekliyorsunuz, yem bitkilerini destekliyorsunuz. Çayla ilgili, çay bahçelerinin geliştirilmesi mi dersiniz, daha iyi hâle getirilmesi mi dersiniz, bununla ilgili Hükûmet politikası olarak -zaten Sayın Cumhurbaşkanımızın da memleketi, bu işlerin daha hızlı yürüyeceğini siz de bilirsiniz- bir fon oluşturmak mümkün.

Aynı şekilde bu çaylarla ilgili taban birim fiyatları belli oluyor, bu sene 3,03 taban fiyatı açıklandı. Fiyattan üretici memnun, teşekkür de ediyor, problem de yok ama diyor ki: "Biz belli bir rakam kadar satabiliyoruz. İşte, dönüm başına 300 kilo, belli sürüm dönemlerine göre mayısta farklı, temmuzda farklı, ağustosta farklı. Sonuç olarak fazla miktarı biz otomatikman götürüyoruz, özel sektör bizden 2 liraya alıyor." Taban fiyat 3 lira, özel sektörün aldığı fiyat 2 lira. Tabii, orada insanların öncelikleri var.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – 1,8.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Ben biraz mütevazı davrandım. “1,8” diyorsunuz, duyuyorum onu da, hadi 2 olsun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Çay satarlarken de biz fabrikaya baktık.

BAŞKAN – Bölmeyelim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Dolayısıyla, buradaki mesele şu: Şimdi, sizin açıkladığımız fiyatın bir önemi yok. Siz “Fiyat 3,03 lira ama dükkân kapalı, mal almıyoruz.” diyorsunuz. Bunun ne anlamı var? Yani isterseniz “5 lira” deyin, isterseniz “15 lira” deyin. Ben ürünüme kapınıza getirdiğim zaman, devletin kapısına getirdiğim zaman alabiliyor mu? Alamıyor. Alamadığına göre demek ki geçer fiyat 1,8-2 lira. Herhâlde bu cevabı veriyordur Sayın Genel Müdür de, geçen yıl ÇAYKUR 733 bin ton çay almış diyelim: “Benim fabrikalarımın bir kapasitesi var, benim kapasitem bu kadar, dolayısıyla bu miktarı 3,03’ten alırım. Daha fazla mal üretiyorsanız doğru özel sektörün kapısına, malınızı da 1,8 ya da 2 liradan satın.” Bakın, devlet bu manada da üreticisini tefecinin önüne atmaz yani ben oradaki özel sektöre de tefeci demek istemem ama arada bir yüzde 33 fiyat farkı var, bunu bir şekilde dengelemesi lazım. Zaten pazarlamanın yüzde 90’ının özel sektöre verildiğini arkadaşımız ifade ediyor yani burada bir dengeleme yapılması lazım, Karadeniz’de bu tür olayları görüyoruz. Fındık taban fiyatı da 17-18 lira açıklanıyor ama satın almaya geldiğiniz zaman devletin alacağı miktar belli. Yine iş özel sektöre düşüyor, yine fiyatlar tepetakla oluyor. Burada çayda da şu an Rize’deki en büyük meselelerden biri şu: “Alınan miktarın daha üzerindeki üretimlerimizi devlet almadığı için otomatikman özel sektöre gidiyoruz, özel sektördeki fiyatlar da düşük. Şöyle tamamına baktığınız zaman biz bu işten üretici olarak da zarar ediyoruz.” diyorlar.

Yine, bu manada özel sektörle görüşülerek bir çözüm üretilebileceğini ben düşünüyorum. Tabii, bunda da kaliteler var. Bugün, tabii, ÇAYKUR’un kalitesini hiç kimse tartışmıyor. Duyuyoruz, işte, Rize’de de özellikle çayın rengine yönelik -farklı ürünlerde farklı sektörlerde olduğu gibi- herhâlde kimyevi boyalar kullanılıyor. Daha çok özel sektörde bu tür imalatların olduğundan bahsediliyor. Dolayısıyla, maliyet aşağı çekilerek piyasada farklı bir yapı oluşturuluyor ama bunun önüne geçmek de devletin görevi. Yani orada özel sektör istenilen standartta, istenilen kalitede mal üretmiyor, içine haricî maddeler katarak pazardaki fiyatı bozuyorsa, pazardaki dengeleri de bozuyorsa bununla ilgili tedbiri de almak yine devletin görevi. Ben buradan da, oradan aldığım duyumlara istinaden arkadaşları göreve davet ediyorum. Bu konuda, özellikle, işte, ne bileyim 1 kilogram ÇAYKUR çayından 200 çay bardağı çay imal edilirken özel sektörden 400 bardak... Kahvehanelerde daha çok onu tercih ediyorlar ama onun sebebi de içine kimyevi maddeler katıldığından dolayı. Yani bu konuda da devlet denetleyici görevini, denetim görevini en iyi şekilde görmeli.

Tabii, burada oturan arkadaşlarımız, özellikle kurumu yöneten arkadaşlarımız mecburen özel sektör gibi düşünmeli. Neticede burada biz kamu adına görev yapıyoruz. Tüyü bitmemiş yetimin hakkını müdafaa etmeye çalışıyoruz. Kendi malınız olsa, benim kendi malım olsa istediğimi yapabilirim ama siz orada kamu adına görev yapıyorsunuz, her yönüyle bunu inceleme mecburiyetiniz var, araştırma mecburiyetiniz var; ona göre de hareket etme mecburiyetiniz var. Mesela, çay tüketimi konusunda dünyada birinciyiz yani 3,5 kilogram çay tüketiyoruz kişi başına yani dünyada en yüksek çay Türkiye’de tüketiliyor. Bununla beraber dünya çay üretiminin de yaklaşık yüzde 5’ini karşılıyoruz. Bu, bizim dünya ölçeğinde de çok büyük bir oyuncu olmadığımızı gösterir yani yüzde 5’le dünya arenasında çayla mücadele etmemiz mümkün değil. Dolayısıyla özellikle Güneydoğu Bölgesi’nden ülkeye girişi yapılan kaçak çayın da muhakkak önüne geçilmesi lazım. bu da haksız rekabete sebep

oluyor. Güneydoğuda özellikle bu kaçak çay konusunda çok ciddi problemler var, ben de katılıyorum, aynen. Yakalanan bu kaçak çaylar kesinlikle imha edilmelidir. Pazarın dengesi bozulmaması adına yine devletin gerekli tedbirleri alması lazım. Bu da piyasadaki dengeleri bozuyor.

İkincisi: Burada biz zaten gerçekleri söylemezsek kendimizi inkâr etmiş oluruz. Bu bilançoyla bu kurum böyle gidemez yani bunu oturup tekrar, adına “çay yasası” mı diyorsunuz inşallah bundan sonra... Hazır buradayken de söyleyeyim: Biz yasanın çıkması için her türlü katkıya hazırız Sayın Başkanım. KİT Komisyonunun diğer görevi de o. Arkadaşlarımız çalışmayı yapsınlar. Biz, tamam, o zaman bu işle ilgili net düşüncemizi söyledik ama asla bu problemler olsa bile bu işten vazgeçmeyeceğiz. Yani kurum bizim kurumumuz, onun başında bugün siz varsınız, yarın başkası olur. Her türlü sorunun çözülmesi de bizim görevimiz. Bu konuyla ilgili çay yasası bir an önce gündeme gelmeli. Ben şahsen partimiz adına bu konuyla ilgili her türlü katkıyı sağlayacağımızı buradan ifade ediyorum ama yanıştan dönmek de bir erdemdir. Yani hep yanlış, yanlış, yanlış gitmenin de bir anlamı yok. Burada ortada bir tablo var, bu tabloya göre şu anki yapınızla bu, sürdürülebilir görünmüyor. Varlık Fonu’na devredilmeniz –şu an ÇAYKUR Varlık Fonu’na devredildi- yani sizi bütün bu yükümlülüklerden kurtarmaz. İnşallah, gelecekte biz burayı da, işte, “Hep zarar ediyor, burayı da özelleştirelim.” deyip özelleştirme kapsamına aldığımız takdirde yine birileri sadece fabrikalar değil, arsalarına sahip olmak adına –bundan önce, geçtiğimiz örneklerde bunu çok gördük- ÇAYKUR’u da kaybetmemiş oluruz diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Sümer.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Gerçi benim itiraz konularımı Mustafa Başkan ile Bedri Vekilim söyledi. Ben özellikle iki konuya dikkat çekmek istiyorum. 2011 yılında büyük miktarda faaliyet zararı göstermiş ama kurumun verdiği cevapta toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından dolayı geçmiş yıllardan gelen fark vardır, geçmiş yıllardan herhâlde işçilik giderlerinin ödenmemesinden... Kötü yönetimin faturasının işçilerin aldıkları maaşlara ve sosyal yardımlara bağlanmasını yani ben açıkça yadırgadım.

Ayrıca sadece kurumun kullandığı kredilere 85 milyon gibi bir faiz görünüyor. Bedri Vekilimin de söylediği gibi yani kurumun ihtiyacı varsa gerekli sermaye kamu kaynaklarından artırılıp bankalara bu kadar faiz ödememizin bir anlamının olduğunu düşünmüyorum. Yani bu konuların ikisi de önemli. Bedri Vekilim ve Mustafa Vekilim söyledi, benim dikkat çekmek istediğim kon bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim Sayın Sümer.

Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi Bedri Bey değindi ama ben de yinelemekte fayda görüyorum. Kurumun 2018 yılında 42 milyon dolayında bir kâr edeceği öngörülmüştü fakat gerçekleşmeye baktığımız zaman 657 milyon dolayında bir zararla karşı karşıyayız. Yeni bir tartışma açmak anlamında söylemiyorum ama yani bu şuna mı delalet eder ya da konuşulan şu: “İşte, bakın, bu kurum biz ne kadar çabalarsak çabalayalım kâr öngörsek de zarar ediyor.” Bu bahaneyle kurumun özelleştirilmesi gibi bir konu konuşuluyor toplumda,

bu sıklıkla konuşuluyor; sizler de duymuşsunuzdur. Yani “Bu kurumu ne yaparsak yapalım kâr etme şansı yok. Bu kurumu elden çıkaralım, özelleştirelim.” Buna bir altyapı, zemin mi hazırlanıyor? Bu konunun bir aydınlatılması gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca Sayın Genel Müdür, siz vekâleten bakıyorsunuz anladığım kadarıyla. Bir genel müdür ataması neden yapılmıyor. Yani ÇAYKUR bu kadar önemli bir kurum, bir genel müdür ataması neden yapılmıyor. Konunun muhataplarına aslında bunu sormak lazım. Bölge için, bölge insanı için bu kadar önemli bir kuruma genel müdür ataması neden geciktirildi, neden bugüne kadar yapılmadı? Daha önceki genel müdür bildiğimiz kadarıyla siyasete atılmak için görevinden istifa etmiştir. ÇAYKUR’a genel müdür ataması yapılırken de -yine buradaki arkadaşlara, konunun muhatabı olacak arkadaşlara bunu söylüyorum- siyasete ilgi duymayan, çayı bilen, ÇAYKUR’un sorunlarıyla haşır neşir olmak isteyen ve ÇAYKUR’u yüceltmek isteyen bir anlayışı oraya genel müdür olarak atamak ya da görevlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Siyasete ilgi duyan arkadaşların, insanların bu tür makamları işgal etmesini doğru bulmuyorum. Bu konuyu da dile getirmek istedim.

Ayrıca çaylıkların gençleştirilmesi konusu var. Bu konunun da öncelikle ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda ÇAYKUR’da çalışan mevsimlik işçi arkadaşlar var, çalışma sürelerinin kısalığı konusunda çok dertliler. Bunu bizlere de iletiyorlar, sizler de bilgi sahibisiniz. Bu insanlar marifetiyle, bu insanların çalışma süreleri uzatılarak o çaylıkların yenilenmesi, gençleştirilmesi faaliyetleri yürütülemez mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Buyurun Sayın Özdemir, son konuşmacı olarak sözü size veriyorum.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Vekilime cevap mahiyetinde olmayacak ama aydınlatma olarak bir bilgi vermem gerekiyor.

Şimdi, bölgede, özellikle Güneydoğu, Doğu Anadolu Bölgesi, maalesef, kaçak sigara, kaçak çay, kaçak şeylerle hep adlandırılıyor, böyle biliniyor. Ama biraz daha bölgenin gerçeklerine vâkif olduktan sonra da insanların böyle olmadığını görecekler. Yani özellikle kaçak sigara, kaçak çay ve bunun benzerlerini çoğaltabiliriz. Bunların çoğunun, bölgede bir Habur Gümrük Kapısı var -bu Suriye meselesini tabii ayrı tutarak söylüyorum- ve orada da çok ciddi manada kontrolleri yapılıyor. Tam tersine, aslında şu anda Gaziantep’te, Diyarbakır’da, belki Türkiye’nin İstanbul’unda, yurt dışından ham olarak çay getirilip burada paketlenip Irak’a o kaçak çay geliyor dediğimiz sınırlardan ihracat olarak, Türkiye’nin hanesine artı olarak, ekonomiye katkı olarak geliyor. Ve Türkiye’nin çayı Irak’ın belki tükettiği çoğu çay Türkiye’de paketlenip satılıyor. Sadece böyle kötü bir isimle anılmasını istemediğimiz için sadece bir aydınlatma, bilgilendirme olarak buna cevap vermek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Özdemir.

Sayın Genel Müdürem, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı? Varsa çok kısa bir sunuş yaparak sözü size veriyorum.

Buyurun.

ÇAYKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ YUSUF ZİYA ALİM – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kamu-özel ayrımı yapıldı. “Kamu niye almıyor çayı, özele gönderiyor?” Biz kamu-özel sektör ayrımı yapmıyoruz, aynı anda 20 bin ton kapasitesi var ÇAYKUR ve özel sektörün. 20 bin ton

kapasite her gün aynı anda dolduruluyor. Fazla çay almamız demek çayın dökülmesi anlamına geliyor veya çürütülmesi anlamına geliyor, kalitenin bozulacağı anlamına geliyor. Bunu öncelikle söylemiş olayım.

Onun haricinde, çaylıkların yenilenmesiyle ilgili çalışmalarımız sürüyor, devam ediyor. Yabancı klonlarla veya gen havuzlarıyla değil, kendi enstitü müdürlüğümüzün çalışmaları neticesinde Derepazarı 7, Tuğlalı 10, Pazar 20, Muradiye 10, Fener 3, Gündoğdu 3 diye değişik verim ve kalite anlamında tespit ettiğimiz klonlar var ve bu anlamda değişik yerlerde, Hopa'da, Fındıklı'da, Pazar'da, Çayeli'nde, Salarha'da, Of'ta 500'er metrekaresel model bahçeler yaptık. Bu bahçelerin ıslahı ve dikimi tamamlanmış olup üreticilere teslim edilmiştir. Buradan elde edilecek ürünün verimine, bahçeden yetişen çayın kalitesine bakılarak diğer işlemler yapılacaktır. Aceleci davranıp üç yılda, beş yılda bu çayların sökülüp yenilenme şansı olmadığı gibi şu anda daha da hızlı bir şekilde TÜBİTAK ve üniversite aracılığıyla -biliyorsunuz son zamanlarda her üniversitenin bir ihtisas alanı olayı gündeme geldi. Rize'deki Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinin ihtisas alanı da çay- sivil toplum örgütlerinin de içinde olması kaydıyla yeni bir çalışma başlatılmış olup TÜBİTAK aracılığıyla yapılan gen havuzunda yeni klonlar denenmektedir. Ki bu denemeler sonucunda -yine az önce söylediğim gibi yeni bahçeler ihdas edilecek- bu bahçeler sonucunda ortaya çıkan verimli ve kaliteli çayların, herkesin, üreticinin görmesi, kabul etmesi ve kabul ettikten sonra da kendisinin bizatihi dikmesi için hazırlıklar devam etmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

ÇAYKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ YUSUF ZİYA ALİM – Bakanlığımızın bir şeyi var, onu da söyleyeyim.

BAŞKAN – Hemen kısaca...

ÇAYKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ YUSUF ZİYA ALİM – Beş yıl içinde bu bahçeler yenileneceği için Bakanlık aracılığıyla da beş yıl içerisinde bu ürün kaybının desteği üreticilere verilecektir, bu çalışmalar bu şekilde devam etmektedir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürümüz.

ÇAYKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ YUSUF ZİYA ALİM – Ben de teşekkür ederim.

Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi itirazların oylama işlemlerine geçiyoruz.

Belirttiğim üzere her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı oylayacağız.

İlgili yıla ilişkin hesap ve işlemler daha önce ibra edilmiş olduğundan yapılan itirazın kabul edilmesi, o yılın hesap ve işlemlerinin ibra edilmemesi; yapılan itirazın kabul edilmemesi, daha önce verilen ibra kararının korunması sonucunu doğuracaktır. Bu doğrultuda oylama işlemlerine başlıyoruz.

Kurumun daha önce ibra edilen 2011 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2012 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2013 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2014 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2015 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2016 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli üyeler, böylelikle oylama işlemleri tamamlanmıştır.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ve 2016 yıllarını kapsayan altı hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzda kabul edilmemiştir.

Sayın Genel Müdürüm, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum. Kolay gelsin.

3.- Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ile 2016 yıllarını kapsayan 6 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, görüşmelerimize Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüyle devam ediyoruz.

Öncelikle Sayın Müdürümüzden başlamak üzere, toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli üyelerimiz, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün itiraz edilen 2011 ile 2016 yıllarını kapsayan altı hesap yılı ve işlemleri Komisyonumuzca ibra edilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlarla, bu altı yıla ilişkin hesap ve işlemlerin ibra edilmemesi talep edilmektedir. Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazlarda özetle, kuruluş arazilerinin amacına uygun kullanılmadığı, kurumun kira gelirleri hariç sürekli olarak zarar ettiği, kiracılarla çeşitli sorunlar yaşadığı, yatırım harcaması yapmadığı, Ankara Büyükşehir Belediyesinden alacakların tahsil edilemediği gibi çeşitli iddia ve hususlar yer almaktadır.

Şimdi görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla ve on beş dakikayla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz veriyorum.

Buyurun Baha Bey.

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum. Yeni sezonumuz hayırlı uğurlu olsun diyeceğim.

Atatürk Orman Çiftliği görevlileri de hoş geldiler. Bizleri dinleyecekler, biz de onlardan bilgi alacağız.

Değerli arkadaşlar, itirazlar üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak KİT denetim raporlarına yaptığımız itirazlarımızın başında, 2011 yılından beri her KİT Komisyonu toplantısında Atatürk Orman Çiftliğinin, cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetine göre yönetilemediği gelmektedir.

Atatürk'ün vasiyeti ve bağış mektubuna göre, çiftliklerin yerine göre arazi, ıslah ve tanzim etmek, muhitlerini güzelleştirmek, halka gezecek ve dinlenecek sıhhi yerler, hilesiz ve nefis gıda maddeleri temin eylemek Atatürk Orman Çiftliğinin görevidir. Bu kuruluşun ve sahibi olduğu arazi varlığının Atatürk'ün vasiyetine uygun biçimde kullanılması evrensel medeni hukukun gereğidir. Atatürk Orman Çiftliğinin bir bütün olarak korunması yüce Türk milletinin dileğidir, arzusudur çünkü biraz önce

belirttiğim gibi, Atatürk Orman Çiftliği Atatürk'ün bize emanetidir. Buna rağmen, Atatürk Orman Çiftliğinin arazi varlığı yağmalanmış durumdadır ve bu yağmanın acilen engellenmesi yönündeki Sayıştay tespiti ve önerisinin gereği yerine getirilmesi gerekmektedir. Geçtiğimiz yıllarda bu konular kamuoyunun gündemine birçok kez gelmiştir. Atatürk Orman Çiftliğinin yaptığımız itirazlara cevabı hiç değişmeyerek, 1983 yılından günümüze kadar arazi kaybına neden olacak bir kanun çıkarılmadığı yönündedir fakat kurumun verdiği bu cevap gerek halkı gerekse Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizleri tatmin etmemektedir.

1983 yılında çıkarılan bir yasayla Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin bir bölümü şartlı biçimde ve tıp fakültesi yapılması amacıyla Gazi Üniversitesine verilmiştir ancak bu araziler daha sonra TOKİ'ye devredilmiştir. Arazilerin 37 bin metrekaresi ise TOKİ tarafından 88 milyon dolar bedelle Amerika Birleşik Devletlerine satılmış, kalan arazilerin de Eylül 2019 tarihinde ihaleye çıkarılacağı açıklanmıştır. ABD'nin yeni Ankara Büyükelçiliği inşası da 37 bin metrekarelik bu arazi üzerinde yapılmaya başlanmış ve Çukurambar semtindeki arazide inşaat hızla devam etmektedir.

Diğer bir Atatürk Orman Çiftliğine ait Etimesgut Bahçekapı Mahallesi'nde bulunan 300.492 metrekarelik arazilerin açık artırma ile kiralama ilanı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve ihalenin 17 Eylül 2019 tarihinde yapılacağı açıklanmıştır. Aslında Resmî Gazete'de yayımlanan 300 bin metrekarelik alan 24 Nisan 2019'da Susuz'daki 657 bin metrekarelik araziyle birlikte yayımlanmış, ihale de 6 Mayıs'ta yapılmıştır. Şimdi ne oldu da, 6 Mayıs 2019'da ihalesi yapılan Atatürk Orman Çiftliği alanlarının 300 bin metrekaresi yeniden kiralama ihalesine çıkarılmıştır? Bunun arkasında dönen ihale oyunlarının kamuoyuna açıklanması gerekmektedir. STK'lerin bilgi edinme yazılarına karşı "ticari sır" denilerek bu ihaleye ilişkin bilgiler kamuoyu ile paylaşılmamıştır.

Burada sizlere sormak istiyorum: 24 Nisanda ihale edilen, Susuz'da bulunan Atatürk Orman Çiftliğinin 657 bin metrekarelik ihalesini kim almıştır? Neden ihaleler ayrı yapılmıştır? Neden ikinci kez ihaleye çıkmıştır? Atatürk Orman Çiftliği alanları üzerinde kimler ne pazarlıklar yapmaktadır?

Neyse ki Etimesgut Bahçekapı Mahallesi'nde bulunan 300.492 metrekarelik arazi ihalesini Ankara Büyükşehir Belediye Başkanımız Mansur Yavaş'ın talimatıyla 17 Eylül 2019 tarihinde yapılan ihaleye giren Ankara Büyükşehir Metropol İmar AŞ kazanmış ve Atatürk Orman Çiftliği arazisinin yapılaşmaya açılmasının önü kesilmiştir. İhaleyi, birinci parseline yıllığı 119 bin TL, ikinci parseli ise yıllığı 190 bin TL teklifle Metropol İmar AŞ kazanmıştır. Böylece Mustafa Kemal Atatürk'ün mirası olan Atatürk Orman Çiftliği arazisine, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kamucu bir bakış açısıyla sahip çıkmıştır. Belediye, ekonomik krizle birlikte sağlıklı gıdaya erişimin zor olduğu şu günlerde, Atatürk Orman Çiftliğinde kentsel tarım ve halk için üretimin Atatürk'ün şartlı bağışına uygun olarak hayata geçirilmesine öncülük etmiş ve Atatürk Orman Çiftliği arazisinin özelleştirilmesine izin vermemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak 2015 ve 2016 KİT denetim raporlarına yaptığımız diğer önemli itirazımız ise kira alacakları konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonunun 24/11/2018 tarihli toplantısında Ankara Büyükşehir Belediyesinin Atatürk Orman Çiftliğine ödemediği birikmiş kira borcunun 87 milyon TL'yi geçtiği ortaya çıkmış olması üzerinedir.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Yeni Başkan öder.

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Atatürk Orman Çiftliği yetkilileri Komisyonda şunları ifade etmiştir: "Ankara Büyükşehir Belediyesinden olan 2015 yılı ve öncesine ait olan kira alacaklarımıza 24/8/2015 tarihinde kira protokol zeyilnamesiyle 33 milyon 780 bin 128 TL'nin ödenmesi için yapılan borç yapılandırması kapsamında, Mayıs 2018 tarihi itibarıyla yapılandırılmamış olan borcun tamamı tahsil edilmiştir. Borç yapılandırması haricinde 14/3/2018 tarihi itibarıyla kira alacaklarımız toplamı 67

milyon 169 bin 724 TL için icra takibi başlamış olup 21/11/2018 tarihi itibarıyla alacaklarımız icra takibi dâhil 87 milyon 951 bin 805 TL'dir." Ankara Büyükşehir Belediyesinin bu keyfi tavrı, kuruluşu çok ciddi mali darboğaza sokma riskini ortaya çıkarmıştır.

Atatürk Orman Çiftliğinin ulusal ekonomiye faydalı olabilmesi için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dâhilinde, verimlilik ve kârlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilmediği, kuruluş amaçlarına ulaşmasını teminen, faaliyetlerinin mevzuata ve Atatürk'ün vasiyetine uygun bir biçimde yürütülmediği ortadadır. Kurumun verdiği cevapta, Büyükşehir Belediyesinin Atatürk Orman Çiftliğinden kiralamış olduğu yerlerle ilgili ödemediği kiralar nedeniyle Atatürk Orman Çiftliği tarafından 7 adet icra takip dosyasının açıldığını, 4 adet de daha önceden açılmış bakiyesi kalan icra takip dosyası olduğunu belirtmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği, Ankara Büyükşehir Belediyesinden gerek belediye tarafından gerek icra dosyalarındaki haciz işlemlerinden kaynaklı olarak bugün itibarıyla 14 milyon 212 bin 580 TL tahsilat olduğu, 7/3/2019 tarihinde Belediyeye, takibe konulmuş veya konulmamış 118 milyon 978 bin 650 TL tutarındaki tüm alacaklarla ilgili borç yapılandırma protokolü imzalanmış olduğu ve birinci taksitin Belediye tarafından ödendiğini cevabında iletmiştir. Atatürk Orman Çiftliğinin verdiği cevap ne CHP'yi ne de halkımızı tatmin etmemiştir çünkü faiz hariç anapara ödemesi yapılmış, faiz borcunun cezasıyla birlikte devam ettiği belirtilmiştir.

Bu durum gerçekten vahim bir durumdur. Melih Gökçek ve ardından gelen Belediye Başkanı Atatürk Orman Çiftliğine olan tüm borcu ödemesi gerekirken sadece anapara ödemesi yapmış ve faiz borcunu cezasıyla birlikte CHP'li Ankara Büyükşehir Belediyesine yıkmıştır. Aslında Gökçek açıklamalarında, kendi döneminde Ankara Büyükşehir Belediyesinin maddi açıdan güçlü ve iyi yönetilen bir belediye olduğunu her fırsatta iddia etmekteydi fakat yaklaşık yirmi beş yıl AK PARTİ yönetiminde olan, yirmi beş yıl Belediye Başkanlığı yapan Gökçek'in yaptığı, Ankara Büyükşehir Belediyesinin borcundan dolayı icra takibine uğraması gerçekten kötü belediyecilik örneği oluşturmuş ve belediyeyi, dolayısıyla tüm Ankara halkını zarara sokmuştur. CHP'li Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Ankara halkının geçmişte kendi yönetiminden kaynaklanmayan bir borcun faizini ödemeye mahkum edilmesi adaletli değildir.

Bu nedenlerle, Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonun 24/11/2018 tarihli toplantısında görüşülen Atatürk Orman Çiftliğinin 2016 yılı hesap ve işlemleri hakkında AK PARTİ'li ve Milliyetçi Hareket Partili üyelerin çoğunluk oyuyla ibra kararına bu gerekçelerle katılmıyoruz.

CHP Grubu olarak yaptığımız diğer itirazımız da, Atatürk Orman Çiftliğinin geçmiş yıllardaki bilanço ve gelir tablolarına bakıldığında, her ne kadar Atatürk Orman Çiftliği kâr etmiş gibi görünse de gerçekte zarar eden bir kuruluş olduğudur.

Sayıştayın geçmiş yıllardaki raporlarındaki tespiti su şekildedir: Kuruluş kendisine tevdi edilen faaliyetleri yürütürken, bu faaliyetlerin gerektirdiği finansman, esas olarak gayrimenkullerin kiraya verilmesi suretiyle sağlanan kira gelirlerinden karşılanmaktadır. Ancak bu durum kiracılarla yaşanan önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların başında; kiracıların kiraladığı açık ve kapalı alanları sürekli genişletme eğilimleri ve haksız kazanç sağlama girişimleri gelmektedir. Kiralık yerlerle ilgili sorunlarının çözülmesi hususunda yapılan girişimler ve alınan mahkeme kararlarına karşın, yıllarca devam eden tahliye ve kira alacağı sorunlarının üzerine kararlılıkla gidilmesi gerekmektedir.

Geçmiş yıllar Sayıştay raporlarına göre, yapılan protokollerde bazı kiracıların arsa ve kapalı alan genişlikleri hiç belirtilmemiş, bazılarında kapalı alan belirtildiği hâlde kullanılan arsa genişliği belirtilmemiş, bazılarında ise arsa genişliği belirtildiği hâlde kapalı alan hiç belirtilmemiştir.

Kiracıların sözleşme hükümlerine uymamasında en büyük etken kiracıların kullanımına verilen kapalı ve açık alanların yüz ölçümü ve mevcut durumlarını gösteren parafe edilmiş plan veya krokilerin sözleşme eki olarak kiracılara teslim edilmemesi ve sözleşmelerde aykırı davranışların kesin tahliye şartı olduğu konusunda yeterli açıklıkta hüküm bulunmaması, hatta kullanıma verilen alanın da ada parsel numaralarının dahi sözleşmede yer almaması olmuştur.

Kurum verdiği cevapta “Kiralanan taşınmazların ölçüm ve tespitleri düzenli olarak yapılmakta olup açık ve kapalı alanları genişletme eğiliminde olan kiracılara müdahale edilerek haksız kazanç sağlama girişimleri önlenmektedir.” demiştir. Fakat Sayıştayın raporlarına göre sözleşme şartlarına uymayan kiracılar hâlen haksız kazanç elde etmektedirler.

Bu konuda sizlere şunları sormak istiyorum:

1) Sayıştay raporlarına göre haksız kazanç elde eden kiracılar karşısında yeni yapılan kira sözleşmelerine biraz önce belirttiğim yüz ölçümü, ada parsel, alan genişlikleri ve benzeri maddeler eklenmiş midir?

2) Eğer bu maddeler sözleşmeye eklendi ise sözleşmeye aykırı uygulamaların zamanında tespit edilmesi ve cezai yaptırımlarıyla ilgili ne gibi uygulamalarınız vardır?

Biraz önce belirttiğim gibi, Atatürk Orman Çiftliğinin geçmiş yıllardaki bilançoları ve gelir tablolarına bakıldığında, her ne kadar Atatürk Orman Çiftliği kâr etmiş gibi görünse de gerçekte zarar eden bir kuruluştur. Kira gelirleri eklendiği zaman ancak kâra geçebilmektedir. Bazı yıllar faaliyet zararlarına bakıldığında, bir önceki yıla göre artış gösterdiği görülmektedir ve kuruluş, kira gelirleri eklendiği zaman kâra geçebilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ünlü, toparlayalım.

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Tamam, toparlıyorum efendim.

Kuruluş, yatırım harcamalarını düşük tutmakta ve Sayıştayın da dikkat çektiği gibi Atatürk’ün vasiyetine uygun faaliyet ve yatırımlara dönüştürmemektedir. Atatürk Orman Çiftliğinin ulusal ekonomiye faydalı olabilmesi için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dâhilinde verimlilik ve kârlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilmediği, kuruluş amaçlarına ulaşmasını teminen faaliyetlerinin mevzuata ve Atatürk’ün vasiyetine uygun bir biçimde yürütülmediği ortadadır.

Teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ünlü.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Atatürk Orman Çiftliği’nin aslında bir kuruluş amacına bakmak lazım. 1925 yılında Atatürk Orman Çiftliği kuruldu, 1937 yılında Atatürk tarafından da yani yüce Türk milletine şartlı olarak bağışlandı.

Şimdi, Atatürk Orman Çiftliğinin sınırları belirtilirken o zaman Ankara’nın şartlarında en çorak, en işe yaramaz araziler olarak tesis edildi. Amaç şuydu: Eğer bu verimsiz, çorak arazilerde bir şey üretmeyi başarabilirsek gelecekte hem Türk tarımına hem Türk hayvancılığına hem Türk meyve ve sebze üretiminin modelleri buralarda geliştirilir, örnek üretimler yapılır, bu da Türkiye genelinde uygulanır. Amaç bu. Yani toprak ıslahına, Ankara’nın merkezindeki bu çorak arazilerden başlayalım diye yaklaşık 55,5 bin dekar arazi olarak Çiftlik’in ilk kuruluşunda böyle bir alan tahsis edildi. İlk yıllarda da Atatürk’ün fotoğraflarına bakarsanız, hep Çiftlik’teki hayvancılıkla ilgili, üretimle ilgili,

tarımla ilgili fotoğraflarını görürsünüz. Aslında bu da Ulu Önder Atatürk'ün tarım konusunda da ne kadar yüksek öngörüye sahip olduğunun en temel örneklerinden biridir. Ankara'nın hemen yanı başında bu tür model üretimlerin yapılması için böyle bir alan tahsis edilmesi de takdire şayandır.

Peki, ne oldu? Tam amacına hizmet etmesi lazım gelirken kuruluş yıllarından bugüne kadar -ben hiçbir hükümeti de bundan ayrı tutmaksızın- bu alanlarda ufak ufak kaybolmalar başladı. Şu anki durum itibarıyla yaklaşık 33,3 bin dekar alana kadar düştü. Yani yaklaşık 22 bin dekar tarım arazisi şu veya bu şekilde sistemin dışına çıktı.

Tabii, burası tam Ankara'nın göbeği. Cumhuriyet şartlarında baktığınız zaman Ankara'nın nüfusu 13 bin yani cumhuriyetin kurulduğundan hemen sonra, bugün 5,5-6 milyon nüfusa ulaştı. Dolayısıyla Ankara her yönde gelişti. Özellikle Çiftlik de Ankara açısından baktığınız zaman, Ankara'nın batısına düşer. Gelişme açısından şehir de batıya doğru gelişti. Hatta bugün Çiftlik'in içinde bulunduğu araziler de dâhil birim maliyeti en pahalı olan araziler oldu, ki Çukurambar'ı burada herkes bilir. Bugün Amerika Büyükelçiliği de bu arazinin üzerine yapıyor. Böyle olunca da herkes kıyısından kenarından köşesinden bu arazileri gerçek amacının dışında farklı mülahazalarla... İşte üniversiteye tahsis edilmiş. Size başka bir şey söyleyeyim.

Bugün hemen Çukurambar'dan girdiğiniz zaman sağdaki ve soldaki araziler normal şartlarda Atatürk Orman Çiftliği'ne ait olan arazilerdir. Bunlar Gazi Üniversitesine daha önce tahsis edildi üniversiteyle ilgili birimler yapılmak üzere. Hatırladığım kadarıyla tıp fakültesi yapılmak üzere tahsis edilmişti. Gün oldu, şu oldu bu oldu, Gazi Üniversitesi bunu yapamadı, iş TOKİ'ye havale oldu. TOKİ "Biz size başka bir alanda bir şey yapalım, bu araziye verin." dedi. devamında TOKİ -bakın, amacından saptı- burayı hasılat paylaşımıyla ihaleye çıkardı. Şu an etrafı çevrilidir, görürsünüz. Ne oldu, ne bitti, bilmiyorum. Hâlâ yapılmadı. Belli kurum ve kuruluşlar, bildiğim kadarıyla, bunlarla ilgili davalar açtılar. Yani niyet nerede, sonuç nerede, görmeniz açısından bu çarpıcı örneği verdim size.

Amaç, tahsis edilen arazilerin dünyanın neresinde olursa olsun kendi amacının dışında, mesela bir tarımsal araziye -Avrupa ülkeleri de buna dâhil- milyonlar verseniz sanayi arsası olarak tahsis edemezsiniz, oraya fabrika yapamazsınız. Yani bugün, siz, Fransa'nın, Almanya'nın merkezini gezdiğiniz zaman bir Alman mimarın çizdiği bir mimariyi görürsünüz, teline bile dokundurtmazlar. Biz de onların bu tür işlerini anlata anlata bitiremeyiz. İşte, adamlar tarihe şöyle sahip çıkıyor, duruma böyle sahip çıkıyor. Biz ne yaptık? 2011 yılında sit alanı olmaktan çıkardık Atatürk Orman Çiftliği arazilerini. Bir tarafta Külliye yapıldı, devamında da işte bildiğiniz ANKAPARK'a tahsis edildi, yıllık da 33 milyona, al burada işte hayvanat bahçesi...

Hakikaten çok önemlidir hayvanat bahçesi. Bugün Ankara'da gezilebilecek yerlerin 80'li yıllarda, 90'lı yıllarda Ankara'ya kim gelse birinci Gençlik Parkı'na gider, ikincisi hayvanat bahçesine gider, üçüncüsü Anıtkabir'e gider, eski Meclise gider. Temel faktörlerden biriydi. Ama hep daha iyisini yapmak kaydıyla bu tür operasyonlar olur, dünyanın her yerinde böyle olur. "Daha iyisini yapacağız, merak etmeyin, Orta Doğu ve Balkanların, hatta dünyanın en büyük parkını yapacağız, en orijinal aletlerini getireceğiz." dendi. Bu amaçla alelacele Hayvanat Bahçesi kapatıldı, bunun yerine de ANKAPARK, işte orada görüyorsunuz, o da hepimizin takdirlerine. Son durumu nedir, ne hâldedir, çalışıyor mu çalışmıyor mu...

Maliyeti, şu an sizin tahminlerinizin çok üzerinde. Biz bu Komisyonda daha çok diyoruz ki şu işlerin yapıyla ilgili hadiseler şeffaf olsun. Toplumun gözü önünde cereyan etsin. Kaça yapıyor, neye yapıyor, neye mal oluyor... E, ondan sonra burayı işletmeye kalktılar, onu da beceremediler. Sonunda çağırdılar bir Çinli firma, yanında da -bilmiyorum, çok da detaylara girmeyelim- bir başka firmayla, burayı şu an işletmeye çalışıyorlar, devreye almaya çalışıyorlar ama öyle kolay kolay da

devreye alınacak gibi görünmüyor. Dolayısıyla, bu tür tahsislerin, başta iyi niyetlerle yola çıkılan hadiselerin sonuçta nelere mal olduğunu hep beraber görüyoruz. Sonuç itibarıyla, bu tür tahsislerin teline bile dokunmamak lazım.

Peki, bu amaca hizmet ediyor mu? İşte, biraz önce ÇAYKUR’u burada inceliyorduk. Yarın öbür gün tarımla ilgili kurum ve kuruluşlar gelecek. Tarım son dönemlerde geriledi. Yani hiçbir zaman toplam ihracatın yüzde 30’unun altına Avrupa ülkelerinin hiçbir tanesinde düşmezken biz maalesef şu an tarımsal ihracatta yüzde 10’ların gerisindeyiz. Hâlbuki Türkiye’nin şu an ihracatı daha çok ithalata dayalı ürünlerden oluşuyor. Bizim, bugün, tarım, madencilik, turizm... Yani bankacıların bir deyişi var. Başkanın deyişiyle -Ne diyorsun hocam? “Kemiksiz et.” diyorsunuz değil mi?- hiçbir katkı olmadan, direkt. Yani turizmden elde ettiğimizin bir şeyi yok. Dışarıdan ithal ettiğimiz bir şey yok. Tarımsal üretim de aynen böyledir, madenlerimizle ilgili üretim de böyledir. Dolayısıyla, bu ırkların geliştirilmesi adına hayvan ithalatını açtık -ne olduğu da belli değil- ha bire biz Afrika ülkelerinden hayvan getirmeye çalışıyoruz. Şu an bizim bir ırkımız yok. İşte, Atatürk Orman Çiftliği bunu geliştirebilirdi.

Aynı şekilde böyle bir meyvecilik açısından bir çalışmamız yok. Atatürk Orman Çiftliği bunu yapabiliirdi. Bir sürü sebze var, tohumculuk var, model bahçeler burada oluşturulup bunların üzerinde üretimler yapılır, ondan sonra da Türkiye genelinde bu tür uygulamalar yapılırdı, biz de bu tahsisten dolayı Atatürk Orman Çiftliğinin başındaki görevli arkadaşımızın heykelini orada bir yere dikerdik. Zaten her tarafına bir heykel dikiyorlar. Dolasıyla asıl amaç bu. Ama biz 20 bin dekar araziyi bu şekilde kaybettik.

Devamında Atatürk Orman Çiftliği burayı kiraya verdi. Yani sağ olsun Melih Bey kiraladığı günden bu tarafa hiç para ödemedi. Garip Mansur Yavaş geldi, adamın tepesine çöktük. Bakın, burada da bir ikilem var. Yani ona en azından “Sen de bu borcu öde, ödemezsen her tarafı tıkarız.” gibi, tam tersine. Bundan önce Melih Bey’in Ankara halkına hizmet ettiği gibi bugünkü Belediye Başkanı da Ankara halkına hizmet ediyor, bundan sonra gelecek belediye başkanları da Ankara halkına hizmet edecek. Ona sağladığımız kolaylıkları, bence, mevcut Belediye Başkanına da, diğerlerine de sağlamamız lazım. Yani bugün yerel yönetimler kendine oy veren vermeyen o bölgede yaşayan herkese hizmet ediyor, herkesin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor. Bu manada da ona da bir ödeme planı açısından bir imkân sağlamakta fayda var.

Tabii, bunun yanı sıra kiralamalar var. Atatürk Orman Çiftliği’nde şu veya bu şekilde kiralamalar var. Şimdi, devletten kiralama bir imtiyaz gibi oluyor. 100 metrekaare alan kiralanıyor ama kapattığı alan 300 metrekaare. Etrafını bir de bahçe gibi çeviriyor “Top oynuyoruz.” diyor. Bir bakıyorsun top oynadığınız alan bir anda 4 tane çelikle kapatılmış, kapalı alana dönüşmüş.

Tabii, devlet bunu denetlemekte bazen zorlanıyor. Zaten Sayıştay raporları da bunu söylüyor. Detayında diyor ki: Siz başlangıçta şu kadar alanı kapalı alan, bu kadar açık alan gibi kiraladınız ama işin sonucu itibarıyla yani günün sonunda kapalı alanların miktarı arttı, açık alanların miktarı arttı. Dolayısıyla, bundan dolayı da hak kayıpları var ve size şunu söyleyeyim, yine, canlı örnek olması açısından söyleyeyim: Atatürk Orman Çiftliği’nin hemen girişinde eski bira fabrikasının olduğu yerde köfteciler vardır. Bunların hepsi Atatürk Orman Çiftliği’nin kiracılarıdır. Bakın, buradaki kira rakamları hava parasıyla dükkân değiştiğine göre işin değerini siz tahmin edin. Yani oradaki dükkânların her biri belli bir hava parasıyla işletmeciyi değiştirir. Ne oluyor bu sefer? Demek ki burada hava parasını oluşturacak rakamlar var ki, burada bir rant var ki böyle zaman zaman da el değiştirmeler oluyor. Başta da söylediğim gibi, ben Atatürk Orman Çiftliği gibi bir kurumun gerçek amaçlarına hizmet etmek kaydıyla kâr ya da zarar etmesine bakmam çünkü onun görevi farklı. Onun görevi başta da söylediğimiz gibi hayvancılık, meyvecilik, tohumculuk, kültür ırklarının geliştirilmesi gibi, Tarım Bakanlığıyla

beraber oturup, çalışıp, model oluşturup Türkiye genelinde uygulamasını sağlamak, beklentimiz de bu yönde ama biz bugün Atatürk Orman Çiftliğini bambaşka bir yönüyle bu masada tartışıyoruz, diyoruz ki: İşte, kiralari az veya çok tahsil etti, edemediği için zararı var. Ankara Büyükşehir Belediyesine yıllık 33 milyon liraya kiralamış ama hiç alamamış, son dönemde anlaşma yapmış, bir 14 milyon lira almış. Yani bal üretimi yapmış, süt üretimi yapmış. Bal ve süt yani kendi ilgi alanıyla ilgili bütün üretimlerini destekliyorum, o manada kâr ve zararına bakmıyorum geleceğe yön verecek şekilde yaptığı çalışmalarla ilgili. Dediğim gibi, biz tam tersine, şimdi, Atatürk Orman Çiftliği tarım arazisi olmaktan çıkmış, rant alanına dönüşmüş, birileri de buraları kiralamış ve gününde ödemiş, az kiralamış, çok ödemiş, çok kapatmış, az kapalı alan göstermiş gibi bambaşka bir yönünü tartışıyoruz. İnşallah gelecekte Atatürk Orman Çiftliği asıl ilgi alanına döner, asıl faaliyet alanına döner. Ülkeye o zaman katkısı olur, biz de bu ana faaliyet alanıyla ilgili yapacağı tüm çalışmaları sonsuz desteklediğimizi, her türlü kararda yanında olduğumuzu buradan ifade ediyorum, yeni dönemde çalışmalarında da başarılı diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Son konuşmacı olarak da Sayın Tan’a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Tan.

AHMET TAN (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, Atatürk Orman Çiftliği 1920’li, 1930’lu yıllarda belirli bir misyon ve faaliyet göstermek maksadıyla kurulmuş, bizlere de emanet edilmiş ancak Sayın Vekilimin de ifade ettiği bir şeyi ben de burada söylemek istiyorum. Yani Ankara’nın Çukurambar’ında zannediyorum artık herhâlde elma, armut, şeftali, süt üretimi, hayvancılık yapacak konumu da olmaması gerekiyor, başkentte, Ankara’nın göbeğinde. Dolayısıyla, bence Atatürk Orman Çiftliğinin iştiğal konusuyla alakalı olan meseleyi birinci planda tutmamız gerekiyor. Tarım ve hayvancılıkla alakalı ne yapılabilir, çalışabilirler ama bizim “Bu arsaların, arazilerin mevkiisi hangi bölgededir, onların metrekaresi kaçtır?” hesabı yapmadan bence “Kendi millî ruhu, kendi millî üretimiyle alakalı hadiseyi nasıl geliştirebiliriz?”i tartışmamız lazım, bunu belki kurumdan beklememiz gerekiyor. Ben hadiseye bu bakış açısıyla bakılmasından yanayım.

Artı, bir de bununla alakalı Melih Gökçek ismi zikredilerek belediyelerin birtakım borçlarıyla alakalı birtakım ifadeler de kullanıldı. Efendim, daha öncesinde belediyelerinizin borç batağında olup çalışamaz hâle geldiği dönemlerden...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Melih Gökçek’i savunma, zaten görevden alındı.

BAŞKAN – Hatibin sözünü kesmeyelim.

AHMET TAN (Kütahya) – Melih Gökçek’i savunmuyorum bu anlamda ama sizin batırmış olduğunuz belediyelerle alakalı sizden devralanlar hiç ağlayıp sızlamadan belediyeleri işler hâle getirdiler, hizmet yapar hâle getirdiler. Dolayısıyla devlette süreklilik vardır, bu manada göreve gelen kişiler kendi görevlerini bihakkın da yapmaya çalışırlar.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Tan.

Sayın Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus varsa kısaca yanıtlayınız.

Buyurun.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle Komisyonumuzun değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, yazılı olarak detaylı bir şekilde itirazlara cevap verdik ancak o cevaplarımız geçerli olmak şartıyla birkaç soruya da cevap vermek istiyorum. Öncelikle Sayın Vekilimizin bahsettiği kira sözleşmelerinde kapalı-açık alan olayını son iki yıldır kesinlikle ekliyoruz ve takip ediyoruz. O konuda Sayıştayımızın da çok ciddi önerileri oldu, o minvalde gerekli tedbirleri aldık. Şu an için o tarz bir sıkıntımız yok.

Diğer husus, kiralanan yerlerin devamlı el değiştirmesi zaten mümkün değil kira sözleşmesi gereği. O bölgedeki, bahsettiğiniz bölgedeki kiracıların bir kısmı Devlet Demiryollarının kiracısı, bizim değil. Bizim 4 kiracımız var ve ben dört yıldır bu görevdeyim, dört yıldır da herhangi bir değişiklik olmadı. Kesinlikle hava parasıyla yönetim değişmesi gibi bir şey...

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Benim söylediğim köfteciler sizin değil mi?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Alt kısımdakiler Devlet Demiryollarının, üst kısımdakiler bizim. O noktada bizimle ilgili hiçbir değişiklik olmadı.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Köfteciler sizin mi, değil mi?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Üst kısımdaki 4'ü bizim, alt kısımdakiler Devlet Demiryollarının, bizimkilerle ilgili hiçbir değişiklik olmadı yani.

Diğer bir husus, yine, mayıs ayında tarımsal üretim yapmak üzere ihaleyi alan firma sözleşmeyi imzalamadı, biz de kendisini ihale yasaklısı ilan edip gerekli cezai yaptırımları uyguladık. Teminatını gelir kaydedip ihale yasaklısı yaptık. Tekrar, eylül ayında, o bölgenin bir kısmı ağaçlandırma alanı, bir kısmı da tarımsal üretim alanı olarak geçtiği için tekrar ihaleye çıktık. Ağaçlandırma alanında da inşallah önümüzdeki hafta pazartesi günü Sayın Cumhurbaşkanımızın katılacağı organizasyonla 11 milyon fidan 11 Kasım saat on birde toprakla buluşacak. O kapsamda o bölgeyi de onun için ihaleden ayırdık, o da önümüzdeki hafta inşallah ağaçlandırılacak. Geri kalan tarımsal üretim alanlarını zaten Sayıştayımızın da önerileri doğrultusunda boş bırakamadık, tarımsal üretim alanı olarak geçtiği için ağaçlandırma için dahi sit kurullarından izin alamadık, izin alamadığımız için burayı mecburen tarımsal üretim alanı olarak tekrar ihaleye çıktık ve en son ihaleyi, 17 Eylüldeki ihaleyi Belediyenin iştirakli kuruluşu olan Metropol bitkisel üretim yapmak amacıyla üç yıllığına kiraladı. Sözleşmeyi de imzaladık, inşallah önümüzdeki bu yıllarda üretime başlayacak.

Son olarak, sorulardan bir tanesi daha... Belediyeye olan alacaklarımızla ilgili zaten ciddi geçen üst komisyonda Sayıştayımızın da bahsettiği şekilde çok radikal kararlar aldık, ilk defa tarihinde Büyükşehir Belediyesini icraya verip 2018 yılında gerekli yaptırımları uyguladık ve şu an için de 8 taksit –size cevap verdiğimizde 1 taksitti ama- düzenli olarak ödeniyor ve ciddi manada bir tahsil kabiliyeti geliştirdi. İnşallah bundan sonraki ödemeler de bu şekilde devam edecek.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Müdürüm.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, itirazların oylama işlemlerine geçiyoruz. Belirttiğim üzere her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı oylayacağız. İlgili yıla ilişkin hesap ve işlemler daha önce ibra edilmiş olduğundan yapılan itirazın kabul edilmesi o yılın hesap ve işlemlerinin ibra edilmemesi, yapılan itirazın kabul edilmemesi daha önce verilen ibra kararının korunması sonucunu doğuracaktır. Bu doğrultuda oylama işlemlerine başlıyoruz.

Kurumun daha önce ibra edilen 2011 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2012 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2013 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2014 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2015 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2016 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli üyeler, böylelikle oylama işlemleri tamamlanmıştır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2011 ila 2016 yıllarını kapsayan altı hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzca kabul edilmemiştir.

Sayın Müdürüm, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum.

Değerli Komisyon üyelerimiz, yarın saat on birde toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Yarın da ara vermeden üç kurumu da öğleden önce bitireceğiz.

Teşekkür ediyorum, kolay gelsin.

Kapanma Saati: 15.39

